

АКВА ВІТА

дошкільний
рівень

ДОПОМОГА ДЛЯ ЗАХИСТУ (Д.Д.З.)
практичний посібник
із дидактичним матеріалом

ДЕВІЗ:

«Слова, що приносять зцілення, є джерелом життя,
але якщо вони неправильні, то ранять душу»

AKVA VITA

ДОПОМОГА ДЛЯ ЗАХИСТУ (Д.Д.З.)

практичний посібник з дидактичним матеріалом

Т. 1 – дошкільний рівень

АВТОРИ:

Делія Стойческу
Еріка Клемм
Лаура Переян
Дойна Соломон
Іонуц Котой
Сімона Фреціле
Симона Кимпеан
Лауренціу Дінка
Тетяна Шинка
Юлія Островська
Віоріка Морару
Джордж-Маріус Шинка

ЗАГАЛЬНИЙ ISBN: 978-973-7910-81-3
ISBN для цього тому: 978-973-7910-82-0

ВИДАВНИЦТВО CONSTANT
СІБУ – 2023

CIP ОПИС БІБЛІОТЕКИ РУМУНІЇ

CIP nr. 18753/ 28.09.2023

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Akva vița : dopomoga dlâ zahistu (D.D.Z.) : praktičnij posibnik z didaktičnim materîalom. - Sibiu : Editura Constant, 2023-

4 vol.

ISBN 978-973-7910-81-3

T. 1 : Doškîl'nij riven' / Delîa Stojčesku, Erika Klemm, Laura Pereân, - 2023.- Conține bibliografie. - ISBN 978-973-7910-82-0

I. Stoicescu, Delia

II. Klemm, Erika

III. Părăian, Laura

37

Коректура тексту: Іоана Крецу, Моніка Стінге, Тетяна Шинка, Юлія Островська

Дизайн обкладинки: Діана Захареску, Тетяна Шинка

Графіка: Роберт Захареску, Еріка Клемм

CONSTANT ВИДАВНИЦТВО і Друкарня - Сібіу

550372 СІБІУ, вул. Васіле Александрі 2

електронна пошта: info@constant.ro • www.constant.ro

ДЕВІЗ:

**«Слова, що приносять зцілення, є джерелом життя,
але якщо вони неправильні, то ранять душу»**

Шановні вчителі, батьки та учні!

Робоча група в рамках проєкту «АКВА ВІТА: ДОПОМОГА ДЛЯ ЗАХИСТУ» – скорочено «АКВА ВІТА: Д. Д. З.» – надає вам робочий інструмент, який підтримує всіх учасників освітнього процесу зі спільною метою: запобігання насильству над дітьми та молодими людьми в усіх його формах.

Цей робочий зошит є частиною набору із 4 спеціальних посібників, розроблених для різних вікових категорій: дошкільний рівень, початковий шкільний рівень – 1-4 класи, середній шкільний рівень – 5-9 класи, рівень старшої школи – 10-11 класи. У кожному зошиті ви знайдете різні підходи до протидії насильству, що зосереджені на таких аспектах, як психологічний, духовний, фізичний захист і запобігання ризикам в онлайн середовищі. Таким чином, ми запевняємо вас у практичному характері матеріалу, розробленого нашою командою, матеріалу, що містить окрім вище перелічених аспектів, конспекти уроків, які містять ігри, відео та інші дидактичні матеріали. Щоб підтримати всіх учасників освітнього процесу, ми додали до кожного зошита низку рекомендацій і пропозицій, що можуть допомогти вам запобігти насильству, виявити його та допомогти тим, хто постраждав від жорстокого поводження у школі або за її межами.

Беручи до уваги той факт, що в Україні одним з обов'язків вчителів та класних керівників є участь у запобіганні насильству над дітьми, спостереження за благополуччям учнів і проведення превентивних заходів, ми створили цей робочий інструмент, щоб полегшити завдання вчителів і батьків.

У нинішніх умовах, коли освітній процес також здійснюється онлайн, ми розуміємо, що ризик небезпек в Інтернеті є дуже високим, тому це спонукає нас вживати заходів для запобігання і цьому виду загрози, акцентуючи увагу на важливості питання безпеки в онлайн середовищі.

Важливо розуміти, що кожен із нас може зробити свій внесок для профілактики і допомоги в разі будь-якого роду небезпеки по відношенню до дітей та молодих людей.

З надією, що ви знайдете в цьому спеціальному посібнику справжню підтримку, ми щиро бажаємо вам успіхів на цьому шляху!

Команда проєкту «АКВА ВІТА: Д. Д. З.»

ЗМІСТ

Вступ: звернення до вчителів, батьків та учнів	
Що потрібно знати про психологічне насильство?	5
Проект «АКВА ВІТА: Д. Д. З.»: Огляд змісту. Пропозиції за темами.	8
Короткий виклад змісту: дошкільна освіта	11
Мала група: Педагогічне читання «Рукавички» - української народної казки	17
Опорний дидактичний матеріал для казки «Рукавичка»	17
Молодша група: «Моя книжечка»	18
Середня група: «Крісло автора»	18
Старша група: «Вітальний лист»	18
Старша група: «Жартівливе інтерв'ю»	19
Середня група: «Я відчуваю..., коли» (дидактична гра)	20
Середня група: «Асоціації» (дидактична гра)	21
Середня група: читання вчителя «Хоробрилка. Допомагаємо дитині подолати страхи. 5-6 років» Анни Гресь	21
Старша група: «Рецепт сімейного щастя»	21
Старша група: «Створення безпечного простору в групі»	22
Старша група: «Рецепти проти занепокоєння» (бесіда)	22
Старша група: «Як поводить ся друг?» (дидактична гра)	22
Середня група: «В амбулаторії» (творча гра)	23
Старша група: «Дерево мого життя» (комплексне заняття)	24
Інші заняття:	24
«Ділимося особистим досвідом»	24
«Твій силует – мій»	25
«Несправедливі ситуації»	25
«Дотягнутись до зірок»	26
Небезпека онлайн	27
Християнська віра - важлива частина	29
«Як я можу мати чисте серце?»	30
Середня група: «Мій янгол-охоронець»	31
Старша група: «Мої батьки»	32
Середня група: «Вірний друг»	33
Молодша група: «Повага»	33
Старша група: «Я - дитя Боже»	34
Підсумок: звернення до батьків	36
ЩО ВИ МОЖЕТЕ ЗРОБИТИ, ЩОБ ЗАХИСТИТИ ВАШУ ДИТИНУ?	37
Безкоштовні програми для батьківського контролю	38
Корисні лінки	39
Рекомендовані контакти для отримання допомоги	41
Подяка	43
Команда проекту	44

Що потрібно знати про психологічне насильство?

Жорстоке поводження з дітьми – це особливий вид насильства в сім'ї, який, на превеликий жаль, стає все більш поширеним у світі і, зокрема, в Україні. Ця проблема стала бичем, що жорстоко впливає на життя дітей та родин тих дітей, які зазнали насильства (незалежно від типу, контексту та інтенсивності жорстокого поводження). Саме через складність і актуальність цього явища ми вважаємо цей матеріал важливим і необхідним. Будь-який випадок насильства над дитиною має бути виявлений і ліквідований, але насамперед йому потрібно запобігти будь-якими засобами та ресурсами, у будь-якому контексті та з допомогою тих людей, які знають про цей ризик і мають інструменти та можливість діяти.

Вихователь, вчитель або наставник можуть зіграти фундаментальну роль у ранньому виявленні ризиків, ознак або навіть тривалої дії насильства. Педагоги не повинні нести тягар інтервенційної або терапевтичної відповідальності, яка є функцією спеціалізованого психолога. Часто вихователь або вчитель, будучи одним із перших, кого інформують про насильство або ризик насильства, може стати довіреною особою для дитини, яка зазнала насильства, тим самим пропонуючи насамперед моральну й емоційну підтримку, захист і турботу такій дитині. Тактовність, м'якість, пильність, моральність, турбота і гарантія безпеки – ось лише деякі характеристики, які повинен проявляти дорослий під час виявлення і вирішення ситуації, пов'язаної з фактом насильства над дитиною або молодою людиною. Протидіяти насильству потрібно з розсудливістю та делікатністю, щоб дитина/молода людина не відчувала примусу чи болю.

Деякі види насильства над дитиною/молодою особою: фізичне насильство, емоційне насильство (також назване психічним або психологічним), сексуальне насильство, експлуатація, зневага, зловживання психоактивними речовинами, булінг, словесні образи, духовне насильство, відмова від дитини.

За своєю природою (або за тим, як вони були визначені та описані) деякі види насильства можуть бути скоєні тільки сім'єю або опікунами/законними представниками дитини (наприклад, відмова від дитини), а інші можуть бути скоєні будь-ким: словесне, емоційне насильство, сексуальне та ін.

Жорстоке поводження складається з обману, брехні, введення в оману, маніпулювання, домінування або контролю над дитиною/молодою особою з метою задоволення потреби чи бажання кривдника. Воно може складатися з однієї дії ("вдарив і втік") або повторюватися. Насильство може мати коротку чи тривалу дію. Воно може бути спонтанним або навмисним, може здійснюватися прямим або непрямим шляхом (через третіх осіб, в онлайн середовищі тощо). Насильство може відбуватися на вулиці, у школі, у таборах, під час поїздок, вдома чи у класі. Часто під час або після насильницьких дій жертву (дитину або молоду людину) шантажують або погрожують їй, щоб змусити мовчати і таким чином приховати факт насильства.

Рано чи пізно у дитини/молодої людини, що зазнали насильства, проявляються деякі психологічні симптоми, спричинені пережитою травмою. Різні види насильства можуть викликати різні психологічні проблеми чи симптоми. До них належать: соціальна замкнутість, депресія, затримка емоційного розвитку, зниження успішності в школі, неадекватний

емоційний розвиток, втрата академічних/інтелектуальних досягнень, недоречні сексуальні або еротичні прояви по відношенню до інших дітей, приховування їжі на потім, прогулювання уроків, поведінка уникання певних дій, місць або людей тощо.

Деякі важливі характеристики жорстокого поводження з дітьми/молоддю:

1. Насильство завжди пов'язане зі стосунками. Це означає, що насильство відбувається в контексті взаємодії дитини з іншою людиною (особами). Ось чому важливо виявляти пильність щодо характеру взаємодії дітей з іншими людьми.

2. Насильство часто означає жорстоку травму (фізичну та емоційну або просто емоційну) і передбачає певні дії з боку кривдника.

3. Насильство передбачає дію, що завдає шкоди (фізичної та емоційної чи лише емоційної), якої жертва (дитина/підліток) не може уникнути, від якої не може захистити себе, неспроможна втекти, дати відсіч або якимось чином відреагувати.

4. У жертви під час або після випадку насильства відбувається переживання емоційної травми. Жорстоке поводження часто викликає душевний біль, муки, страждання та рани. Наслідки жорстокого поводження в більшості випадків мають тривалий характер і призводять до порушення духовного, психічного і навіть фізичного розвитку дитини/підлітка, до погіршення якості всього життя.

5. Не всяке насильство може сприйматися дитиною як «жорстоке поводження», особливо в ранньому віці, і не всяке насильство сприймається як шкідливе, завдає негайної чи прямої фізичної або емоційної шкоди.

6. Насильство важко виявити. Ми не можемо очікувати, що якщо з дитиною трапиться щось серйозне, «ми обов'язково дізнаємося – неможливо не розпізнати – неможливо, щоб дитина нам не сказала!». Існує багато причин, через які дитина не може або не хоче говорити, що вона зазнала насильства. Наприклад, дитина, яка стала жертвою сексуального насильства, може почуватися дуже «брудною» або «грішною/винною».

7. Часто для того, щоб правильно реагувати на насильство над дітьми, нам потрібно правильно керувати певними упередженнями у собі. Досить часто певні випадки насильства заперечуються, зводяться до мінімуму, ігноруються чи навіть приховуються. Сором, страх або гордість можуть завадити нам виявляти та правильно діяти у таких ситуаціях.

Особливості дошкільного віку

Дошкільний вік – це період закладення основ особистості дитини. Під час вступу до дитячого садка соціальні та міжособистісні відносини дитини розширюються та ускладнюються. Освітні впливи стають все більш різноманітними та складними. Переважаючий вид діяльності – гра. Нові стосунки та нова форма діяльності сприяють інтенсивному розвитку інтелектуальних, емоційних та вольових процесів дитини. Розвиваються допитливість, пізнавальний інтерес, уява.

Трирічна дитина відрізняється від шестирічної не тільки статурою та пропорціями тіла, а й

бажаннями, інтересами та досвідом. Процес зростання та розвитку протікає в темпі, який тим інтенсивніший, чим меншою є дитина. У цьому процесі ми розрізняємо періоди, коли зростання та розвиток відбуваються дещо повільними темпами, і періоди, коли цей темп значно прискорюється. Процес розвитку не протікає за прямою, рівномірно висхідною лінією, він має то повільніший, то швидший темп. Тому темп розвитку, крім того, що він уповільнюється з віком, має ще одну особливість — він нерівномірний від одного періоду до іншого. Швидкість зростання різних органів по відношенню до тіла також неоднакова. Дитина росте та розвивається під впливом виховання та в тісному зв'язку з умовами навколишнього середовища, з умовами життя, в яких знаходиться (харчування, режим активності та відпочинку, умови сім'ї та дитячого садка). Постійно мінливі умови життя змушують дитячий організм пристосовуватися до них. Між організмом та умовами його існування відбувається постійна єдність і боротьба протилежностей, боротьба, що являє собою найбільший стимул, рушійну силу процесу розвитку. Чим менша дитина, тим менш функціонально її організм реагує на умови життя. Між організмом та умовами життя є великі протиріччя: дуже сильні подразники, дуже інтенсивний ритм розвитку (анатомо-фізіологічні зміни, яких зазнає організм, видно навіть через короткі проміжки часу). У міру того, як організм стає дедалі більше здатним справлятися, реагувати на різноманітні умови довкілля, меншуються протиріччя, знижується темп розвитку.

Конкретні цілі, які ми пропонуємо у рамках нашого проєкту «АКВА ВІТА: допомога для захисту»

Загальна мета:

Навчання неповнолітніх в українській системі освіти навичкам інформаційної гігієни та захисту з метою запобігання жорсткому поведженню з неповнолітніми шляхом впровадження неформальної методики навчання.

Конкретні цілі:

1. Підвищення рівня інформованості неповнолітніх в Україні щодо існування форм жорсткого поведження з дітьми.
2. Розвиток навичок самозахисту неповнолітніх шляхом зміцнення їхньої духовної ідентичності, розумових здібностей, емоційного здоров'я та фізичних можливостей
3. Сприяння процесу виявлення педагогами неповнолітніх жертв жорсткого поведження в Україні та спрямування їх до відповідних суб'єктів втручання.
4. Підвищення ступеня залучення батьків у процес профілактики та виявлення факторів ризику жорсткого поведження.

Вересень 2023, команда психологів проєкту «АКВА ВІТА: Д. Д. З.»

**Проект «АКВА ВІТА: Допомога для захисту»
Огляд змісту. Тематичні пропозиції. Дошкільна освіта**

Група	Молодша група	Середня група	Старша група	
Діяльність 1	«Світлофор емоцій» Особистісно-розвиваючі заняття з розпізнавання емоцій на основі невербального компонента (радість, смuteк, страх)	«Хто я?» - заняття з особистісного розвитку. «Крісло автора» - заняття з особистісного розвитку	«Емоціємір інспектора Дила» Сусанни Ісерн - читання вчителя	«Як поводить ся друг?» - дидактична гра
Діяльність 2	Дорогі мені люди «Моя сім'я» - читання за картинками	Створення безпечного простору у творчій ігровій групі	«Як поводить ся друг?» - дидактична гра «Хлопчик, який зміг» - читання вчительки	«Дерево мого життя» - комплексне заняття
Діяльність 3	Дружба: «Рукавичка» - українська народна казка	«На кого/як ми витрачаємо час?» - дидактична гра «Мій друг засумував» Мо Віллемса - читання вчителя	«Жартівливе інтерв'ю» - дидактична гра	«УНО для наймолодших» (UNO junior) - настільна гра
Діяльність 4	Добро і зло: «Трое поросят» - інсценування	«Приємні та неприємні ситуації/емоції», «Я відчуваю... коли», «Гра в асоціації»	«Кого/чого ми боїмося?» читання вихователя «Карта емоцій» – дидактична гра	«Як я поведжуся?» - управління конфліктами у розмові
Діяльність 5	«Моя книжечка» – комплексна діяльність	Анна Гресь «Хоробрилка. Допомагаємо дитині подолати страхи. 5-6 років» - читання вчителя	«Вітальна листівка» - комплексна діяльність (Людина, суспільство та естетика - творчість)	«З ким я можу поговорити про свої проблеми?» - бесіда

❖ Тематичний зміст, пропонований для трьох дошкільних вікових груп (молодшої, середньої та старшої), є орієнтовним і є відправною точкою у спробі зрозуміти та оптимально розшифрувати міжособистісну поведінку. Цей підхід повинен бути ретельно продуманий, щоб діти з раннього віку відрізняли бажану поведінку оточуючих від небажаної, набували соціально-емоційних навичок, необхідних для декодування емоцій, їх передачі, пошуку безпечних умов або повідомляли про ситуації/жести, які стосуються їхньої особистої безпеки.

❖ Запропоновані заходи передбачають активізацію всіх сфер розвитку, необхідних з педагогічних міркувань, для формування необхідних для дитини уявлень про себе, відповідно до знань про механізми забезпечення особистої безпеки.

❖ П'ять областей розвитку та аспекти, на які спрямовано запропонований зміст:

А. РОЗВИТОК ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я ТА ОСОБИСТОЇ ГІГІЄНИ – містить широкий спектр навичок і здібностей (від активних рухів, таких як стрибки, біг, до рухів дрібної моторики, таких як малювання або ліплення), а також координацію, сенсорний розвиток, поряд з навичками, пов'язаними з особистим доглядом та гігієною, харчуванням, іншими практиками підтримки особистої безпеки.

Аспекти розвитку: здоров'я (харчування, догляд, особиста гігієна) та особиста безпека.

3.1. Практика (з допомогою дорослого) дотримання деяких основних принципів, характерних для здорового харчування;

3.2. Демонстрація навичок особистої гігієни;

3.3. Демонстрація навичок самозахисту від небезпечних об'єктів та ситуацій;

3.4. Правила особистої фізичної безпеки.

Б. СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНИЙ РОЗВИТОК спрямований на початок соціального життя дитини, її здатність встановлювати та підтримувати взаємодію з дорослими та іншими дітьми. Соціальні взаємодії опосередковують те, як діти бачать себе та навколишній світ. Емоційний розвиток спрямовано насамперед на здатність дітей сприймати і висловлювати свої емоції, розуміти емоції інших і реагувати на них, а також на розвиток самооцінки, що має вирішальне значення для цієї сфери. У тісному взаємозв'язку з самооцінкою розвивається образ дитини, який вирішально впливає на процес навчання.

Аспекти розвитку: Наприкінці дошкільного періоду дитина демонструватиме низку поведінкових моделей, у тому числі:

1. Взаємодія з дорослими та дітьми одного віку:

1.1. Демонструє довіру до знайомих дорослих, практикуючи взаємодію з ними.

1.2. Демонструє вміння запитувати та отримувати допомогу у конкретних проблемних ситуаціях.

1.3. Ініціює/бере участь у позитивній взаємодії з однолітками.

2. Просоціальна поведінка, прийняття та повага до різноманітності:

2.1. Виражає визнання та повагу до подібностей та відмінностей між людьми.

2.2. Вчить і дотримується правил; розуміє їх вплив з погляду соціальних відносин, у знайомих контекстах.

2.3. Практика (з допомогою дорослого) прийняття на себе вікових обов'язків у різних контекстах.

- 2.4. Практика (з допомогою дорослого) навичок ведення переговорів та участі у прийнятті рішень.
- 2.5. Демонструє прийняття та розуміння інших людей з найближчого оточення.
3. Я-концепція:
 - 3.1. Практикує (з допомогою дорослого) позитивну самооцінку у різних навчальних ситуаціях.
 - 3.2. Розуміє образ самого себе, уявляючи себе унікальною особистістю зі специфічними характеристиками.
4. Самоконтроль та емоційна виразність:
 - 4.1. Розпізнає та висловлює основні емоції, що викликаються музичними творами, текстом.

В. МОЖЛИВОСТІ ТА СТАВЛЕННЯ ДО НАВЧАННЯ – стосується того, як дитина залучається до навчальної діяльності, як вона підходить до завдань в контексті навчання, а також до її взаємодії з навколишнім середовищем та оточуючими людьми, на відміну від навичок та умінь, згаданих в інших областях розвитку.

Аспекти розвитку: Наприкінці дошкільного періоду дитина демонструватиме низку моделей поведінки, у тому числі:

1. Допитливість, інтерес та ініціативу у навчанні:
 - 1.1. Виявлятиме цікавість та інтерес до експериментів та навчання у нових ситуаціях.
 - 1.2. Ініціюватиме навчальну діяльність та взаємодію з дітьми чи дорослими з найближчого оточення.

Г. РОЗВИТОК МОВИ, СПІЛКУВАННЯ І ПЕРЕДУМОВИ ЧИТАННЯ ТА ПИСЬМА: розвиток мови (в аспектах лексики, граматики, синтаксису, а також розуміння значень), спілкування (включаючи навички аудіювання, усного та писемного мовлення), невербальне та вербальне спілкування, а також попередні знання, необхідні для читання-письма. Ця область супроводжує розвиток у кожній з інших областей.

Вимірювання розвитку: усні повідомлення у знайомих комунікативних контекстах.

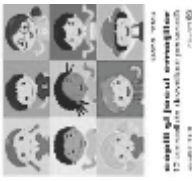

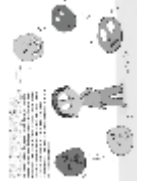
- 1.1. Практика активного слухання повідомлення (з допомогою дорослого), щоб зрозуміти та отримати його (рецептивне спілкування).
- 1.2. Демонстрація розуміння усного повідомлення в результаті використання ідей, емоцій, значень тощо (експресивне спілкування).

Д. ПІЗНАВАЛЬНИЙ РОЗВИТОК І ПІЗНАННЯ СВІТУ визначається з точки зору здатності дитини розуміти зв'язки між предметами, явищами, подіями і людьми, крім їх фізичних характеристик.

Вимірювання розвитку: зв'язки, операції та логічні висновки у найближчому оточенні. У цьому контексті дитина:

- 1.1. Виявляє характерні елементи деяких явищ/взаємозв'язків у найближчому оточенні.
- 1.2. Порівнює дії, події, явища/взаємозв'язки з найближчого оточення.
- 1.3. Створює нові враження, виходячи з минулого досвіду.
- 1.4. Визначає можливі відповіді/рішення на питання, проблемні ситуації та виклики у своєму житті та житті групи однолітків.
- 1.5. Цілеспрямовано виконує прості екологічні дослідження, використовуючи спеціальні інструменти та методи.

Короткий виклад змісту
 Дошкільна освіта

Група	Теми	Рівень розвитку	Опис	Інтерактивні ігри / сценки	Тексти / відповідні статті	Ресурси онлайн	Творчі завдання	
М О Л О Д Ш А	Емоції	Соціально-емоційний розвиток. Взаємодія з дорослими та однолітками. Просоціальна поведінка, прийняття та повага до різноманітності	Розпізнавання емоцій з урахуванням невербального компонента	«Світлофор емоцій» Діяльність з індивідуального розвитку щодо назви / розпізнавання та позначення основних емоцій		https://www.youtube.com/watch?v=H-h1Bw6xUY		
	Емоції моєї родини	Соціально-емоційний розвиток	Діти визначають і розрізняють вирази обличчя, що демонструють емоції, такі як гнів, печаль, страх, радість, сором, гордість, вина	«Моя сім'я»				
	Мої емоції	Соціально-емоційний розвиток	Діти розрізняють емоції та класифікують їх на позитивні ("хороші") та негативні ("погані")	«Я відчуваю себе...»		https://lebedynircentr.com.ua/index.php/info/batkam/poradupsvuxologa/igruvpravu		
	Як ти відчуваєшся?	Соціально-емоційний розвиток	Вивчення емоцій оточуючих («Чому ти плачеш, Матвію?», «Чому ти сумуєш, Маріє?»)»	«Можеш мені сказати, чому?»				
	Усі ми маємо терпіння!	Соціально-емоційний розвиток	Терпіння/нетерпимість до станів фрустрації (очікування десерту після подачі їжі, повідомлення про мої проблеми чи моєї родини	«І я можу...!»				

Група	Теми	Рівень розвитку	Опис	Інтерактивні ігри / сценки	Тексти / відповідні статті	Ресурси онлайн	Творчі завдання
М О Л О Д Ш А	Дружба: читання вихователе м казки «Рукавичка»	Соціально-емоційний розвиток. Взаємодія з дорослими та дітьми одного віку. Просоціальна поведінка, прийняття та повага різноманітності	Читання популярної казки «Рукавичка». Простий та веселий зміст, що повторюється, сприяє розумінню позитивних взаємодій між персонажами в тваринному світі, розумінню первинної потреби у взаємодії та соціалізації. Дітям буде запропоновано поставити себе на місце персонажів історії та випробувати прості взаємодії прийняття інших, прийняття різноманітності, але, перш за все, використання мови (вербальної та невербальної) у ситуаціях, створених персонажем. Наголошується на радості, що породжується співіснуванням, прийняттям та повагою різноманітності, а також переваги безпечного середовища (рукавичка, яка захищає всіх).	Драматизація "Рукавички"	"Рукавичка" українська народна казка	https://xn--80aaauks.xn--i1amh/rukavichka.html 	"Рукавичка" Розмальовує мо персонажів казки
	Добре та погане	Формування навички розпізнавання добра та зла	Грунтуючись на змісті оповідання «Троє поросят», дітей закликають зрозуміти, що не всі люди заслужують на довіру, що треба бути обережними з оточуючими. Розширюючи повідомлення історії, діти визначають добре та погане. Особлива увага приділяється правилам, яких ми повинні дотримуватися при зустрічі з незнайомцями, та знати про ризики, на які ми можемо наражатися.	Читання вчителя. Драматизація. Практична діяльність	https://xn--80aaauks.xn--i1amh/troe_porosyat.html	https://www.youtube.com/watch?v=aA27Rfiv0mc&t=8s 	

Група	Теми	Рівень розвитку	Опис	Інтерактивні ігри/сценки	Тексти / відповідні статті	Ресурси онлайн	Творчі завдання
МОЛОДША	Дорогі мені люди	Наголошення на підтримці, яку надають близькі люди	Дітям пропонується подивитись різні картинки, де зображені образи членів родини (матері, батька, братів, бабусь та дідусів, дальніх родичів). Їм пропонується вибирати картинку і наголошувати на унікальності кожної людини, а також на тому, як вони ставляться до своїх близьких.	Читання з картинок «Моя сім'я».		https://www.youtube.com/watch?v=f3xDowGeNpQ https://www.youtube.com/watch?v=J0C_1NACXvs	
СЕРЕДНЯ	«Асоціації»	Пригадування ситуацій, що викликають позитивні/негативні емоції у дітей. Створення простих асоціацій з персонажами /тваринами/ якостями, які вони виявляють	Гра сприяє дослідженню ситуацій, в яких діти почувуються сильними, розумними, сміливими, грайливими, дружжелюбними; їм пропонується асоціювати свої різні якості з тваринами, якості, підкреслені за допомогою різного змісту прози / вірша, щоб допомогти дітям розкрити свої якості у конкретних ситуаціях. Обговоріть, що змушує їх почуватися так, як вони можуть перенести цю емоцію в інший контекст свого життя; наприклад, як вони можуть відчувати мужність у той час, коли бояться. Також дуже важливо заохочувати дітей усвідомлювати свій настрій та висловлювати його словами, у тому числі набувати механізмів управління негативним настроєм.	Дидактична гра		https://www.youtube.com/watch?v=A67Z_SOMoxM	
СЕРЕДНЯ	Вправа «Крісло автора»	Діяльність з особистісного розвитку	Заняття сприяє позитивній взаємодії між дітьми. Під час ранкової зустрічі, в рамках занять з особистісного розвитку, по черзі кожен учасник сидітиме на стільці / троні із символічною «короною», а іншим дітям у групі буде запропоновано робити їй/йому компліменти, роз'яснювати те, чим вони захоплюються в ній/ньому. Вчитель записує ці оцінки, щоб мати можливість повернутися до них пізніше.	Поділися з іншими		https://www.facebook.com/1592681844176497/posts/2365344900243517/	

Група	Теми	Рівень розвитку	Опис	Інтерактивні ігри/сценки	Тексти / відповідні статті	Ресурси онлайн	Творчі завдання
С Е Р Е Д Н Я	Анна Гресь «Хоробрилка. Опомагаємо дитині подолати страхи. 5-6 років»	Соціально-емоційний розвиток. Просоціальна поведінка, прийняття та повага до різноманітності	Полегшення розуміння зв'язку між подіями та емоціями.	Читання вчителя Бесіда		https://www.4mammas-club.com/wp-content/uploads/2016/05/Horobrilka_5-6.pdf	
	«Безпечні місця»	Соціально-емоційний розвиток. Здоров'я (харчування, догляд за собою, особиста гігієна) та техніка безпеки	Впізнання поведінкових стратегій емоційної саморегуляції (пошук підтримки з боку дорослих та пошук безпечної близькості). Демонстрація навичок самозахисту від небезпечних об'єктів та ситуацій.	Бесіда			
	«Розпізнайте емоцію»	Соціально-емоційний розвиток. Самоконтроль та емоційна експресивність	Ідентифікація та диференціація емоцій на основі сигналів, відмінних від виразів обличчя (наприклад, тон голосу, дотик). Розпізнавання та вираження основних емоцій, викликаних музичними творами чи текстом.	Дидактична гра «Розпізнайте емоцію»			
	«Ми всі - переможці!»	Соціально-емоційний розвиток. Самоконтроль та емоційна експресивність	Розуміння позитивного та/або негативного впливу вираження різних емоцій (у переможців і тих, хто програв, будуть різні емоції). Розшифровка абстрактних термінів, таких як: справедливість, моральність, чесність.	Спільна настільна гра «УНО для наймолодших» (UNO junior)		https://childdevelop.com.ua/articles/develop/10104/	

Група	Теми	Рівень розвитку	Опис	Інтерактивні ігри/сценки	Тексти / відповідні статті	Ресурси онлайн	Творчі завдання
С Т А Р Ш А	«Мої емоції: хороші і погані»	Соціально-емоційний розвиток. Самоконтроль та емоційна виразність	Використання словесних ярликів для різних емоційних станів («Я не хвилююся, я злюсь», «Мені не цікаво, я злюсь»).	«Мої емоції» (дидактична гра)	https://osvitanova.com.ua/posts/5823-15-ihr-ta-vprav-dlia-rozvytku-emotsiinoho-intelektu-v-ditei-vid-5-rokiv		
	«Вибір» та «Назви емоцію!»	Соціально-емоційний розвиток. Самоконтроль та експресивність	Правильна словесна оцінка більшості емоцій (сум, радість, гнів, страх) та пошук причинно-наслідкових зв'язків.	Дидактична гра			
	«Вір у себе»	Читання вчителя	Визначення конкретних способів підвищення впевненості у собі.	Читання з виховною метою «Хлопчик, який зміг»	https://zatyshok.net.ua/17414/		
	Вітальна листівка	Комплексна діяльність	Великий, у різних техніках: малюнок, колаж, розфарбовування тощо. День народження - це час, коли кожна дитина очікує вдячності та визнання від інших. Дітям пропонується передавати повідомлення за допомогою малюнків, групі можна запропонувати скласти вітальні листи, адресовані учасникам групи, звертаючи увагу на ті аспекти, які вони цінують у своїх однолітках. Розвиток здорової самооцінки і, як наслідок, розвиток впевненості у собі справді необхідні дітям, оскільки крім того, що вони матимуть високі успіхи у навчанні, вони також будуть мати впевненість у собі, коли подорослішають. Такі діти зможуть впоратися з усіма труднощами життя. І дуже важливу роль у підвищенні впевненості дитини у собі відіграють батьки та вчителі.	Техніки роботи, матеріали, моделі літер - на вибір вчителя			

Діяльність груп

Молодша група: Навчальне читання «Рукавички» - української народної казки

Сфера розвитку / Поведінкові показники

А. РОЗВИТОК МОВИ, КОМУНІКАЦІЇ ТА ЧИТАННЯ І ПИСЬМА

1.1. Дитина практикує (з допомогою дорослого), активно слухає повідомлення, щоб зрозуміти та прийняти його (емпатійне спілкування)

1.2. Демонструє розуміння усного спілкування в результаті використання ідей, емоцій, значень тощо (експресивне спілкування)

Б. СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

Взаємодія з дорослими та дітьми одного віку.

Читання змісту казки «Рукавичка» забезпечує ознайомлення дітей молодшого дошкільного віку з різноманітними просоціальними формами поведінки, прийняття та поваги до різноманітності, оволодіння методами міжособистісної взаємодії, що сприяють їхньому соціально-емоційному розвитку.

Мета: послухати казку, в якій герої будують дружні стосунки, засновані на просоціальній поведінці, прийнятті та врахуванні різноманітності.

Рекомендації для вихователів:

Прочитайте зміст казки з наступним розбором образів, що спонукають до роздумів. Аналіз поведінки героїв може стати ключовим моментом для розуміння первинних механізмів співіснування та налагодження дружніх стосунків.

Проста історія, яка дуже подобається дітям, може стати відправною точкою тематичного проєкту, за допомогою якого діти слухають логічну послідовність розповіді, можуть драматизувати важливі сцени, створити модель, в якій основа оповідання та персонажі зображуються через практично-прикладну, естетико-творчу, спостережницьку діяльність, дидактичні ігри або інші види діяльності на вибір. Таким чином, казка може являти собою нитку, на яку можна «нанизати» різні дії, щоб інтегровано охопити зміст декількох сфер діяльності.

Тривалість: 15 хвилин

Навчальні засоби: рукавичка (виготовлена у збільшеному масштабі), декорації основних сцен, ляльки або картонні персонажі (із зображенням тварин із казки), макети із зображенням лісу взимку.

Організувати діяльність можна наступним чином:

Читання казки «Рукавичка». Завдяки простому, повторюваному, життєрадісному змісту казка сприяє розумінню позитивних взаємодій між героями тваринного світу, першочергової потреби у взаємодії та соціалізації. Дітям пропонують поставити себе на місце героїв історії та відчути просту взаємодію, прийняти інших, різноманітність, але перш за все, використовуючи мову (вербальну та невербальну) у ситуаціях, об'єднаних одним сюжетним ланцюгом. Радість, породжена співіснуванням, прийняттям і повагою до різноманітності, а також переваги захищеного середовища (рукавичка, яка захищає всіх).

Інші тематичні пропозиції:

Звертаючись до змісту казки «Троє поросят», дітям пропонується зрозуміти, що не всі люди заслуговують на довіру, що діти повинні бути уважними до інших. Розмірковуючи над змістом казки, діти визначають поняття «добра» і «зла». Особлива увага приділяється правилам, яких ми повинні дотримуватися при зустрічі з незнайомцями, і ризикам, на які ми можемо наражатися.

“Рукавичка” (українська народна казка)

<https://traditions.in.ua/usna-narodna-tvorchist/kazky/454-rukavychka>

Ішов дід лісом, а за ним бігла собачка, та й загубив дід рукавичку.

От біжить мишка, улізла в ту рукавичку та й каже:

— Тут я буду жити!

Коли це жабка плигає та й питає:

— А хто-хто в цій рукавичці?

— Мишка-шкряботушка. А ти хто?

— Жабка-скрекотушка. Пусти й мене!

От уже їх двоє. Коли біжить зайчик. Прибіг до рукавички та й питає:

— А хто-хто в цій рукавичці?

— Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка. А ти хто?

— А я зайчик-побігачик. Пусти і мене!

— Іди!

От уже їх троє.

Коли це біжить лисичка — та до рукавички:

— А хто-хто в цій рукавичці живе?

— Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка та зайчик-побігачик. А ти хто?

— Та я лисичка-сестричка. Пусти і мене!

— Та йди!

Ото вже їх четверо сидить. Аж суне вовчик — та й собі до рукавички, питається:

— А хто-хто в цій рукавичці живе?

— Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-побігачик та лисичка-сестричка. А ти хто?

— Та я вовчик-братик. Пусти і мене!

— Та вже йди!

Уліз і той. Уже їх п'ятеро.

Де не взявся — біжить кабан.

— Хро-хро-хро! А хто-хто в цій рукавичці живе?

— Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-побігачик, лисичка-сестричка та вовчик-братик. А ти хто?

— Хро-хро-хро! А я кабан-іклан. Пусти і мене!

— Оце лихо! Хто не набреде — та все в рукавичку!

Куди ж ти тут улізеши?

— Та вже влізу, — пусти!

— Та що вже з тобою робити, — йди!

Уліз і той. Уже їх шестеро, уже так їм тісно, що й

нікуди. Коли це тріщать кущі, вилазить ведмідь — та й собі до рукавички, реве й питається:

— А хто-хто в цій рукавичці живе?

— Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-побігайчик, лисичка-сестричка, вовчик-братик та кабан-іклан. А ти хто?

— Гу-гу-гу! Як вас багато! А я ведмідь-набрідь. Пустіть і мене!

— Куди ми тебе пустимо, коли й так тісно?

— Та якось будемо.

— Та вже йди, тільки скраєчку! Уліз і ведмідь, — семеро стало.

Та так вже тісно, що рукавичка ось-ось розірветься.

Коли це дід оглядівся, — нема рукавички. Він тоді назад — шукати її, а собачка попереду побігла. Бігла-бігла, бачить — лежить рукавичка і ворушиться. Собачка тоді: «Гав-гав-гав!»

Вони як злякаються, як вирвуться з рукавички, — так усі й порозбігалися лісом.

Прийшов дід та й забрав рукавичку.

Для розвитку впевненості в собі можна організувати разом із малюками такі ігри:

Молодша група: «Моя книжечка»

Ця діяльність допоможе дітям краще пізнати себе і, таким чином, почати формувати, методом маленьких кроків, свій реальний образ. Діти за підтримки вихователя створюють картонну картку, на якій вони можуть написати/намалювати або приклеїти картинки про свої вподобання: улюблена їжа, улюблений колір, улюблений мультфільм, улюблена історія, улюблена гра, улюблені заняття; діяльність організують педагоги, які можуть працювати із невеликими групами дітей або індивідуально, ставлячи запитання.

Середня група: Вправа «Крісло автора» (заняття з особистісного розвитку)

Заняття сприяє позитивній взаємодії між дітьми. Під час ранкової зустрічі, у межах занять з особистісного розвитку, по черзі кожна дитина сідає на стілець/трон із символічною "короною", а іншим дітям у групі пропонується робити їй компліменти, називати ті речі, які у цієї дитини добре виходять. Вчитель занотовує ці оцінки, щоб мати змогу повернутися до них у разі потреби.

Старша група: «Привітання» (комплексна діяльність)

Дітям старшої групи пропонується написати вітальні листівки своїм друзям. День народження - це час, коли кожна дитина очікує на вдячність та визнання від інших. Дітей заохочують передавати повідомлення за допомогою малюнків, підкреслюючи аспекти особистості, які вони цінують в інших однолітках. Це сприятиме розвитку здорового образу самого себе і, опосередковано, розвитку впевненості в собі.

Це дійсно необхідно дітям, тому що крім того, що це допоможе їм у навчанні, вони також матимуть більше впевненості у собі, коли подорослішають. Діти зможуть впоратися з усіма життєвими труднощами. І дуже важливу роль у підвищенні впевненості дитини в собі відіграють батьки та вчителі.

Старша група: «Жартівливе інтерв'ю»

Дізнайтеся більше про дітей у вашій групі, допоможіть їм познайомитися один з одним через інтерв'ю. Ця гра допоможе вам дізнатися, які уявлення в дітей про самих себе.

Ось декілька каверзних запитань, які ви можете поставити їм:

- Якби ви були твариною, то якою? Чому?
- Якби ви були квіткою, то якою? Чому?
- Якби ви були кольором, то яким? Чому?

- Якби ви були явищем природи, то яким? Чому?
- Якби у вас була суперсила, якою б вона була? Що б ви зробили з цією здібністю?
- Якби ви були героєм мультфільму або героєм книги, ким би ви хотіли бути?
- Якби ви були музичним інструментом, то яким?

Варіація: Поміняйтеся ролями і дайте дітям можливість також поставити кілька таких запитань.

Середня група: «Я відчуваю... коли» (дидактична гра)

Ця гра досліджує приємні та неприємні емоції. З її допомогою ми допоможемо дітям дослідити ситуації, в яких вони почуваються сильними, розумними, сміливими, грайливими, доброзичливими, сумними, наляканими... і так далі. Також ми допоможемо їм усвідомити позитивні та негативні емоції в конкретних ситуаціях, вербалізувати та подолати негативні емоції, набуваючи механізми контролю. Обговорення зосереджені навколо ситуацій, які змушують дітей почуватися саме так, і на тому, як вони можуть перенести дану емоцію в інший контекст свого життя, наприклад, як вони можуть стати більш хоробрими, коли відчувають страх.

Визначте асоціації позитивних або негативних емоцій з різними тваринами.

Я почуваюсь:

Хоробрий як _____, коли _____

Грайливий як _____, коли _____

Доброзичливий як _____, коли _____

Сумний як _____, коли _____

Розумний як _____, коли _____

Середня група: «Асоціації» (дидактична гра) Гра сприяє дослідженню ситуацій, у яких діти почуваються сильними, розумними, сміливими, грайливими, доброзичливими; їм пропонується асоціювати різні свої якості з тваринами, щоб допомогти дітям розкрити свої якості в конкретних ситуаціях. Обговоріть, що змушує їх почуватися саме так і як вони можуть перенести цю емоцію в інший контекст свого життя; наприклад, як вони можуть відчувати мужність у той час, коли їм страшно. Також дуже важливо заохочувати дітей усвідомлювати свій настрій і висловлювати його словами, зокрема, набувати механізмів управління негативним настроєм.

Переляканий як , коли

Сильний як , коли

Хвильований як , коли

Середня група: вчитель може використати книгу Анни Гресь «Хоробрилка. Допомагаємо дитині подолати страхи. 5-6 років»

https://www.4mamas-club.com/wp-content/uploads/2016/05/Horobrilka_5-6.pdf

Ця книжка для тих малюків, яких іноді лякає темна кімната або гучний пилосос, для тих, хто дуже-дуже боїться виступати на святі або відвідувати лікаря, для тих, хто мріє стати хоробрим. Виконуючи захоплені завдання, дитина подолає свої страхи.

Старша група: "Рецепт сімейного щастя»

Джерело зображення (адаптовано): <https://adrianamitu.com/4-jocuri-pentru-dezvoltarea-emotionala-copilului/reteta-succesului>

Це весела гра для дитячого садка, у якій можна дізнатися про потреби дітей, а також знайти місток для задоволення та гармонізації всіх цих потреб у сім'ї.

Візьміть картки із зображенням різних інгредієнтів/станів або порожні картки, на яких напишіть слова, запропоновані дітьми для рецепта щасливої родини. Перерахуйте інгредієнти, кількість і спосіб їхнього приготування. Враховуйте: емоції, думки, поведінку, потреби. Ось кілька рекомендацій щодо інгредієнтів і кількості:

- ✓ Любов
- ✓ Впевненість
- ✓ Повага
- ✓ 2 години гри з рідними
- ✓ 5 обіймів на день
- ✓ 3 приємних слова щоранку
- ✓ Гарна думка надсилається в обід кожному члену родини
- ✓ 10 поцілунків
- ✓ 4 ласки
- ✓ Посмішки та ніжні дотики за смаком

Спосіб приготування: помістіть любов, довіру і повагу в миску і добре перемішайте до отримання однорідної маси. Потім додайте 5 обіймів, добрі слова, добрі думки, поцілунки і ласки.

Випікайте їх на середньому вогні 30 хвилин. Наприкінці додайте 2 години спільної гри.

Після цього завдання обговоріть: як було писати рецепт, який інгредієнт вам сподобався найбільше, а який ви б прибрали з рецепта, чи були ви здивовані від того чи іншого інгредієнта, що запропонували інші учасники; що кожен учасник з родини може зробити, аби переконалися, що всі дотримуються рецепта (Джерело: Кетрін М. Хертлейн).

Старша група: створення безпечного групового простору

Творча гра спрямована на:

- заохочення дітей до створення безпечного простору, який може допомогти їм у важкі моменти, а також під час переживання сильних, особливо негативних емоцій (страх, занепокоєння);
- це гарна можливість для дітей усвідомити свої власні та чужі межі;
- це гарна можливість створити ідею соціальної взаємодії у тому контексті, коли ми змушені залишатися вдома/у звичних місцях.

Дітям пропонується побудувати в кімнаті безпечні місця, де вони відчуватимуть себе комфортно. Вони можуть працювати разом або кожен може будувати окремо власне безпечне місце. Дітям потрібно пояснити, що збудоване місце буде тим простором, де вони зможуть затишно вмотитися, коли відчуватимуть в цьому потребу, і яке допоможе їм заспокоїтися, коли вони відчуватимуть занепокоєння/неспокій. Крім того, у це місце можна заходити лише за запрошенням. Дітям можна дати ковдри або інші матеріали, необхідні для побудови фортеці або намету, до яких можна додати подушки, плюшеві іграшки та іграшки, які допомагають дітям почуватися комфортно. Під час практично-прикладної діяльності, в якій використовується творчість, ми можемо говорити з ними про те, що це місце буде тільки їхнє, особливе місце. Після того, як вони закінчать будувати своє безпечне місце, вони можуть запросити інших дітей у гості, якщо захочуть. Мета цієї гри також полягає у тому, щоб навчити дітей обмеженню у стосунках з іншими, але насамперед у тому, щоб проводити час у безпечному місці.

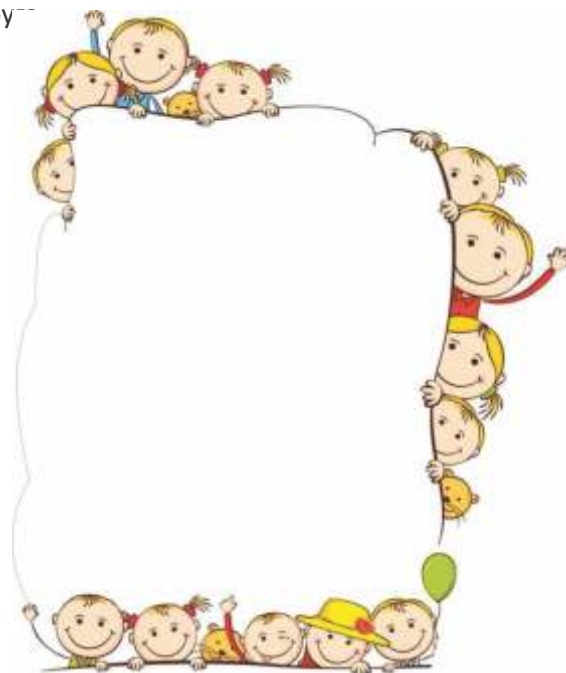
Старша група: рецепти розмов проти занепокоєння

Структурована бесіда має на меті полегшити вирішення ситуацій, у яких діти відчувають занепокоєння/страх чи інші негативні емоції. Вихователь тактовно дізнається про ситуації, у яких діти почуваються добре, комфортно, а також про ситуації, які у них викликають дискомфорт. За допомогою методу мозкового штурму дітей спонукають до виявлення таких ситуацій, а потім встановлення причинно-наслідкових зв'язків між подіями/ситуацією та реакцією на них. У невеликих групах, які формує вихователь, учасники намагаються знайти правильні способи вирішення проблеми, називають людей, до яких вони звернуться по допомогу у тій ситуації, яку обговорюють.

Старша група: «Як поводить ся друг?» (дидактична гра)

Виберіть поведінку, яка характеризує справжнього друга

- Робить щирі компліменти
- Захищає тебе
- Він звинувачує інших дітей у своїх помилках
- Підніме настрій, коли тобі сумно
- Він слухає тебе, не перебиваючи часто
- Він не слухає тебе уважно
- Він визнає свої помилки
- Він каже погані речі про тебе
- Він не зберігає таємницю, яку ти йому розповів
- Підтримує, коли тобі страшно
- Він не допоможе тобі, коли потрібно
- Він каже злі жарти про тебе
- Ділиться іграшками, смаколиками
- Він радіє твоїм успіхам
- Не змушує тебе робити те, що ти не хочеш
- Довіряє тобі

- Він не вибачається, коли помиляється
- Він приймає тебе таким, яким ти є
- Він проводить з тобою час лише тоді, коли йому потрібна допомога
- Він не визнає, що він твій друг

Середня група: «В амбулаторії» (творча гра)

Творча гра, спрямована на те, щоб полегшити перевтілення дітей у різні ролі, за допомогою яких вони просять/надають допомогу. Педагог є посередником в індивідуальних/групових діях, граючи активну роль у висвітленні методів лікування, таких як відпочинок, бинти, таблетки, медичні втручання і т.д., під час фізичних недугів, таких як рана, застуда чи грип. Це також допомагає дітям зрозуміти, що при емоційних проблемах (коли вони відчувають смуток, страх, розчарування, пригніченість) їм необхідно використовувати “аптечку” або рішення для управління емоціями: набір з м'якими предметами, які вони використовують, щоб навчитися дихати – мильні бульбашки, пір'їнка, серветка, картинки, що нагадують їм про улюблені речі, або набір роздрукованих картинок, що заспокоюють.

Старша група: «Дерево мого життя» (комплексна діяльність)

Мета: спонукати учасників задуматися про своє життя та ідентичність, а також розпізнати унікальну ідентичність інших.

Результати: учасники краще усвідомлюють себе та свою ідентичність. Ділячись деревами життя, вони також дізнаються про життя та особистості інших, хоч би якими схожими чи різними вони здавалися на перший погляд.

Матеріали: білі аркуші паперу для малювання, кольорові олівці або фломастери.

Завдання: Дайте кожному учаснику білий аркуш паперу та кілька кольорових олівців і попросіть їх намалювати дерево, яке символізує кожного з них. Коли вони закінчать, попросіть їх продумати інформацію про себе, яку вони хотіли б написати навколо дерева. Напишіть список пропозицій учасників на дошці або на великому аркуші паперу, щоб вони могли звернутися до них. Ось деякі ідеї, які можна запропонувати:

Де я живу - Члени сім'ї - Друзі - У чому я хороший - Те, що я люблю робити - Це робить мене щасливим - Це мене засмучує - Це те, у що я вірю - Коли я виросту, я хочу бути - Де я зараз живу - Це те, що мені здається смішним - Місце, де я жив раніше.

Перш ніж учасники почнуть писати, поговоріть про дерево: для чого потрібне коріння? Де відбувається зростання? Яку інформацію слід розмістити у корінні, на гілках та на верхівці дерева? Деяким учасникам може знадобитися допомога у роздумах про себе та своє майбутнє. Ця діяльність потребує часу для самоаналізу та неформального обміну інформацією з іншими. Коли всі учасники закінчать додавати інформацію до своїх дерев, запитайте тих, хто хоче поділитися з групою інформацією про своє дерево. Після кількох презентацій запропонуйте учасникам пройтися групою та спробувати знайти: хоча б одну людину, яка виростає з ними в одному місці і людину, яка приїхала з іншого місця; того, з ким співпадають їхні улюблені види діяльності, майбутні професії і т.д.

Старша група: «Ділюсь особистим досвідом»

Мета: спонукати учасників навчатися на духовному досвіді інших та розмірковувати над власними переконаннями. Результати: учасники досліджують та діляться своїм духовним досвідом та разом розмірковують над ним.

Матеріали: Папір та олівці чи фломастери для учасників.

Підготовка: виберіть кілька запитань (див. приклади нижче) про те, як учасники ставляться до інших людей, що вони роблять, коли їм сумно чи весело, коли вони хочуть поміркувати чи залишитись на самоті.

Типові питання: Що змушує вас посміхатися, що змушує вас почуватися живим, що робить вас чутливим? Що приводить вас у поганий настрій, що вас злить і ускладнює спілкування з оточуючими? Чи можете ви описати деякі речі, які відбулися з вами, коли ви почували себе добре? Чи можете ви описати, що не так, коли ви відчуваєтеся пригніченим? Як ви вважаєте, чи є якийсь зв'язок між тим, що ви відчуваєте всередині, і тим, як ви спілкуєтеся з іншими? Чи допомагають стосунки з іншими людьми почуватися краще?

Хід діяльності:

1. Організуйте групу в тихому місці, де кожен може сісти та подумати, не відволікаючись; місце може бути садом, парком або кімнатою із заспокійливою музикою.

2. Скажіть учасникам, що це завдання змусить їх подумати про себе, свої почуття та переконання, минулі події та стосунки з іншими людьми. Скажіть їм, що ви підготували кілька запитань, щоб допомогти їм, і роздайте кожному учаснику копію або покажіть питання всім учасникам. Скажіть учасникам, що це в жодному разі не тест, а вправа, яка допоможе їм поміркувати. Також запевніть, що їх не змушують ділитися своїми думками, якщо вони цього не хочуть, і що те, що вони пишуть на папері, бачать лише вони.

3. Роздайте учасникам аркуші із запитаннями або розмістіть їх на видному місці. Попросіть учасників знайти тихе та зручне місце, де кожен з них може написати відповіді на запитання або на самому аркуші запитань, або на іншому аркуші паперу.

4. Дайте їм хоча б 30 хвилин на роздуми, а потім зберіть учасників у коло, щоб вони могли комфортно поговорити один з одним. Почніть дискусію, запитавши їх у цілому, що вони відчували, коли

відповідали на запитання. Запросіть тих, хто бажає поділитися своїми відповідями на кожне питання з групою. Підтримуйте безпечну та гармонійну атмосферу – ніхто не зобов'язаний нічим ділитися, якщо не хоче.

5. Ви можете зосередитися на останньому питанні та поділитися своїми ритуалами, моментами роздумів, почуттями та переконаннями. Обговоріть, як вони можуть покращити свої стосунки з іншими, незалежно від думок та переконань одне одного.

Старша група: «Твій силует – мій»

Мета: допомогти учасникам зрозуміти та оцінити точку зору інших за допомогою силуетів.

Результати: Учасники дізнаються про інших, вчаться розуміти їхні почуття. Учасники міркують про те, як діють інші або чому інші думають певним чином.

Матеріали: великі аркуші паперу (використовуйте кілька аркушів фліп-чарта, ватман, зворотний бік аркуша шпалер або щось подібне), кольорові олівці або фломастери, заспокійлива музика.

Розділіть учасників на пари та поясніть, що під час цієї вправи вони будуть працювати як партнери. Дайте кожному учаснику аркуш паперу розміром із людину. Попросіть їх покласти папір на підлогу та по черзі намалювати на ньому силует свого партнера. Коли вони закінчать силует, попросіть кожного учасника написати наступну інформацію про свій силует:

На голові: думка - На грудях (серце): почуття - На животі: потреба - На руках: бажання щось зробити - На ногах: заняття, яке вам подобається або приносить задоволення.

Коли всі виконають це завдання, попросіть учасників поділитися інформацією зі своїм партнером та описати кожен думку, почуття, потребу, бажання чи дію, яка їм подобається, не пояснюючи чому. Як тільки вони поділяться тим, що написали на своїх силуетах, попросіть учасників лягти на силуети один одного, заплющити очі і уявити, що тепер вони – інша людина. Ви можете включити розслаблюючу музику та ініціювати момент роздумів, запропонувавши учасникам «вийти зі свого розуму і зануритися у свідомість свого партнера», спробувати подумати про думки іншого, відчувати потреби іншого, хотіти того, чого хоче інший, і уявити те, що подобається партнеру. В кінці приділіть п'ять хвилин розмові про те, що означає для кожної людини поставити себе на місце іншого. Можна закінчити заняття, попросивши учасників обійняти один одного на знак порозуміння.

Старша група: «Несправедливі ситуації»

Ціль: Мотивувати учасників дізнатися більше і задуматися про несправедливість у світі.

Результати: учасники ставлять питання про причини несправедливості у світі та розмірковують про те, чим вони можуть допомогти.

Матеріали: фото/картинки, де зображено різні несправедливі ситуації у світі (пожежі, страждання людей, зображення бідності, зображення конфліктів), взяті із журналів, газет тощо. Ви також можете використати презентацію Power Point. На веб-сайтах громадських організацій часто є безліч відповідних зображень, які можна використати.

Розмістіть на стіні або підлозі кілька картинок і попросіть учасників пройтися по кімнаті та подивитися на картинки. Потім попросіть їх повернутись і сісти в коло, щоб вони могли бачити картинки. Попросіть учасників обговорити, що вони думають про зображення. Запитайте, яке зображення привернуло їхню увагу і чому. Попросіть кількох учасників розповісти про те, що, на їхню думку, відбувається на обраній ними картинці: Що могло статися? Хто зробив це? Чому так сталося? Чому в цієї людини такий вираз обличчя? Що люди на зображенні можуть думати і відчувати? Що з ними тепер може статися?

В учасників може виникнути багато питань з приводу деяких ситуацій, представлених на зображеннях, і дуже важливо, щоб наприкінці заняття вони не почували себе безпорадними та

пригніченими. Ближче до кінця заняття запитайте учасників, щоб допомогти їм зрозуміти інших: «Чому люди завдають один одному біль?», «Чому люди не поважають життя, переконання та ідеї інших?», «Що викликає ненависть, несправедливість та насильство у світі?», «Яку роль світські та релігійні організації грають у сценаріях несправедливості та насильства?», «Як релігія сприяє миру?», «Що учасники можуть зробити тут, у своєму місті/селі, щоб допомогти іншим зробити світ кращим?»

На останнє питання може бути безліч відповідей: від допомоги особам, які шукають притулку, до молитов за інших, підвищення обізнаності про всі проблеми або написання листа до парламенту чи прем'єр-міністра та ін. Дуже важливо спонукати їх думати, що саме вони можуть зробити.

«Дотягнутись до зірок»

Мета: Дати можливість учасникам дізнатися, хто такі інші та наскільки вони відрізняються чи схожі на тебе. Результати: учасники дізнаються, як інші люди, які відрізняються один від одного, можуть бути водночас дуже схожими. Учасники зрозуміють себе та інших, побачивши як зсередини, так і ззовні.

Матеріали: папір та ручки, багато рулонів або довгих відрізків кольорової пряжі, скотч та кілька ножиць.

Хід діяльності:

1. Кожен учасник малює п'ятикутну зірку (надайте шаблон або схему, яку можна скопіювати, щоб усі зірки були однаковими). Попросіть учасників сказати, яка інформація про них є центральною для їхньої особистості, та виберіть п'ять запитань зі списку. Попросіть їх написати відповіді на запитання у кожній точці зірки. Наприклад: їхнє віросповідання, улюблена музика, місце, найважливіша для них людина і найприємніше заняття. Ви також можете вибрати інші варіанти відповідно до потреб групи.

2. Коли вони закінчать, станьте у коло і дайте кожному можливість пояснити свій вибір. Попросіть учасників повісити свою зірку на стіну. Дайте учасникам моток кольорової нитки, якою вони зможуть з'єднати точки зірок з такими ж точками зірок інших учасників.

3. Кожна дитина повинна спробувати знайти хоча б одну подібність або з особою, яка зробила останнє повідомлення, або з будь-якою іншою особою. Ви або інший ведучий можете допомогти дітям, щоб кожен учасник знайшов хоча б одну схожість з іншим.

4. Коли знайдено всі зв'язки, попросіть учасників дізнатися більше про автора зірок, з якими вони встановили зв'язки. У коротких розмовах вони мають виявити ще деякі подібності з цими дітьми, або навіть деякі відмінності. Наприклад: «Ми обоє любимо індійську кухню»; «Я люблю грати у футбол, а вона/він – ні»; «Вона/він любить готувати, а я – ні»; «Ми живемо в одному районі міста» і т.д.

5. Слідкуйте, скільки зіркових підказок залишаються непов'язаними – це унікальні інтереси чи захоплення певних людей. Розміркуйте про те, як прекрасні різноманітність та багатство світу. Так само як зірки, які схожі одна на одну, але ми знаємо, що вони різні, і цей факт дивовижний.

6. Попросіть дітей розповісти про учасників, з якими вони поспілкувались, пояснивши, що в них спільного і які відмінності вони помітили.

7. Зрештою, поговоріть про те, що робить кожного з нас унікальним. Вкажіть, що у всіх нас є щось спільне, але ми також чимось відрізняємося. Завершіть вправу роздумом про важливість пізнання людини зсередини, а не лише зовні.

Насильство в Інтернеті

Шановні вчителі!

Насильством є будь-який удар по душевній, духовній чи фізичній цілісності. Коли це відбувається в мережі Інтернет, тоді ця форма насильства називається кібербулінгом. Це умисне цькування, яке повторюється протягом тривалого часу і може набувати різних форм: образи, залякування, домагання, поширення пліток, погрози, глузування, дискредитація, маніпулювання з метою отримання грошей, примус до сексуального контакту тощо.

Діти та молоді люди, які стали жертвою кібербулінгу, можуть стати тривожними, замкнутими, відставати у своєму нормальному розвитку, у них навіть можуть розвинути психічні захворювання. У гіршому випадку ті, хто постраждав від кібербулінгу, можуть опинитися у пастці торгівців людьми.

Торговці людьми використовують Інтернет для насильства, змушуючи дітей та молодих людей надсилати фотографії, які потім використовуються для вербування. Правильна інформація про небезпеку в Інтернеті призначена для захисту дітей та молоді та допомоги їм у самозахисті.

Грумінг (онлайн-спокушання дітей/молодих людей)

Одним із нових злочинів, якому сприяє цифрове середовище та соціальні мережі, є грумінг. Це особлива форма інтернет-булінгу. Метод полягає у заманюванні дітей/молодих людей онлайн, зокрема, з основною метою завоювати їхню довіру. Після чого діти зрештою відправляють свої фотографії інтимного характеру, не підозрюючи, що це вже форма візуальної проституції. Сутенер обіцяє своїм жертвам, що подбає про них, а насправді заманює їх, дарує їм різні подарунки для досягнення своєї мети — поглумитися з них і експлуатувати їх. Цей метод, що має назву «loverboy», найчастіше використовується торговцями дітьми. Наприклад, їхніми мішенями можуть бути діти віком від 5 до 8 років, хлопчики чи дівчатка, чії фотографії та особисті дані можуть бути продані до кола педофілів. Цим сутенерам байдуже на дітей, вони для них є лише джерелом доходу.

Сексторція — це форма сексуального насильства через шантаж, коли людина погрожує опублікувати відверто сексуальні зображення особи, яку шантажують, або когось із її близьких. Злочинець може отримати несанкціонований доступ до пристрою зберігання цих даних або інформації (хакерство) або зберегти зображення без згоди особи, яку шантажують.

Злочинці створюють фальшиві облікові записи на онлайн-платформах, у соціальних мережах, беруть участь в онлайн-іграх, видаючи себе за дітей або молодих людей того ж віку. Пізніше вони встановлюють дружні стосунки з жертвами, завойовують їхню довіру, після чого використовують метод «loverboy» або примушують жертву сплатити певну грошову суму.

Іншою формою візуального насильства є надсилання матеріалів відверто сексуального характеру. Наприклад, дитині можуть надіслати порнографічне зображення і запитати, чи знає вона, що це таке.

Вербальне насильство — це коли торговці людьми ставлять дітям/молодим людям відверті запитання сексуального характеру. До візуального та вербального насильства слід ставитися серйозно, оскільки воно може завдати немалої шкоди дітям та підліткам.

Хакерство

Інший метод, що використовується, — хакерство, який полягає в установці шкідливого програмного забезпечення на комп'ютер жертви для отримання зображень, відео, контактів або інших даних. Крім того, злочинець може отримати доступ до веб-камери та знімати або фотографувати жертву без її відома.

Методи захисту від кібербулінгу (для дітей/молоді):

1. Будьте обережні з налаштуваннями конфіденційності.
2. Не публікуйте особисту інформацію про себе та свою родину.
3. Вимкніть опцію вашого місцезнаходження під час публікації в Інтернеті.
4. Приймайте запити у друзі тільки від людей, яких ви знаєте особисто.
5. Ніколи не зустрічайтеся з «інтернет-другом» у реальному житті.
6. Подумайте двічі перед тим, як робити публікацію в Інтернеті.
7. Не розміщуйте в Інтернеті та не надсилайте провокаційні записи про себе.
8. Звертайтеся по допомогу, якщо ви відчуваєте загрозу.
9. Повідомляйте про речі, які видаються вам підозрілими.

Висновок: Дуже важливо виявляти наполегливість у тому, щоб вчити дітей/підлітків бути обережними.

Далі ми представимо кілька уроків для дошкільнят з різних груп, спрямованих на зміцнення їх духовної особистості.

Здорова християнська ідентичність необхідна для захисту та запобігання будь-яким формам жорстокого поведіння і сприяє формуванню особистості, прив'язаної до реальності.

Україна: Національна гаряча лінія з протидії торгівлі людьми та консультування мігрантів: 0 800 505 501 або 527 (безкоштовно з номерів мобільних операторів України).

Торговці людьми використовують усі слабкі сторони жертв, щоб завоювати їхню довіру та маніпулювати ними. Щоб не стати їх жертвою:

Перевіряйте будь-яку інформацію в Інтернеті!

Ретельно обирайте людей, яких ви додаєте до свого списку контактів!

Не розміщуйте надто багато особистої інформації у профілі, видимому для всіх!

Не надсилайте провокаційні фотографії через Інтернет!

Ніколи не ходіть на побачення наодинці з людиною, з якою спілкувались лише онлайн!

«Я не думаю, що це може статися зі мною» — спосіб мислення, який може призвести до ситуацій із серйозними наслідками.

НАЦІОНАЛЬНА ГАРЯЧА ЛІНІЯ З ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ МІГРАНТІВ

зі стаціонарних телефонів в Україні **0 800 505 501** з мобільних телефонів в Україні **527** електронні консультації **www.527.org.ua**

ТЕЛЕФОНУЙ БЕЗКОШТОВНО Й АНОНІМНО ЩОДНЯ З 08.00 ДО 20.00

Урядова лінія з протидії торгівлі людьми 15-47	Національна поліція України 102	Департамент міграційної поліції НПУ 098 481 03 45 / 098 481 03 45	Улоєнований Верховної Ради України з прав людини 0 800 501 720
--	---	---	--

Міністерство соціальної політики | Міністерство закордонних справ України | USAID | MOM |

Джерело зображення: <https://smu.dsp.gov.ua/news/torhivlia-liudmy-tse-ne-mif-tse-realnist-cherez-viinu-rosii-proty-ukrainy-zrostaiut-ryzky-torhivli-liudmy/>

Християнська віра – важлива частина

Релігійне виховання, як у сім'ї, церкві, так і в школі, є здобутком для людства, оскільки воно зменшує страждання та гріхи у світі, створює рівновагу через надію і приносить життя, єдність та сенс.

Для розвитку духовного і психічного здоров'я наших дітей і молоді, а також для зміцнення стійкої ідентичності, необхідні стосунки з Богом і спілкування між християнами. Бо «хто у Христі, той нове створіння; старе минуло, ось, усе нове стало» (II Кор. 5:17).

Розуміючи, наскільки важливо для людини будувати стосунки з Богом з самого раннього віку, вчителі релігії в різних християнських конфесіях прагнули створити такі види діяльності, які допомагали б учням у цьому розвитку та зміцненні їхньої духовної ідентичності.

Здорова християнська ідентичність має важливе значення для захисту та запобігання всім формам насильства і сприяє формуванню особистості, прив'язаної до реальності.

Християнська віра, спільнота і молитва також є важливою частиною внутрішнього зцілення для тих дітей і молодих людей, які вже зазнали насильства. Наші діти, наша молодь повинні набути переконання, що вони ніколи не бувають самотніми, що Христос, Господь, присутній у житті кожного: «Ось Я з вами по всі дні аж до кінця віку» (Мт. 28:19) і чекає, коли ми попросимо Його про допомогу: «І покличеш Мене в день скрути, і Я визволю тебе, і ти прославиш Мене» (Пс. 49:16). Він може зцілити будь-яку рану, бо Він є лікарем наших душ і тіл і тому, що Він любить нас безмежною любов'ю. І коли більше ніхто нічого не може зробити, коли все навколо руйнується, наш Бог може все! Ось чому ми говоримо разом з псалмоспівцем: «Хто є Бог, великий, як наш Бог? Ти Бог, що твориш чудеса!» (Пс. 76:13).

На наступних сторінках розміщені матеріали, рекомендовані до використання, які ви можете розширювати самостійно, адаптуючи їх залежно від ваших потреб.

Перелік тем за віковими категоріями:

Дошкільнята: «Моя сім'я – частина Церкви»

Початкова школа: «Бог любить мене»

Середня школа: «Ісус Христос – мій Пастир»

Старша школа: «Святий Дух зі мною»

Дошкільний рівень

Моя сім'я є частиною церкви

«Як я можу мати чисте серце?»

Матеріали: червоні серця з різних матеріалів, миска з водою, прикріплені картинки, що демонструють усі етапи діяльності.

Мета: зміцнити впевненість у собі, індивідуальність та цілісність кожної дитини.

1. Вступ/підготовка:

Під час уроку показуємо дітям різні серця із червоної тканини, які мають різну текстуру, тому і виглядають по-різному. Ми передаємо їх від однієї дитини до іншої, щоб вони відчували їх на дотик.

Потім обговорюємо з дітьми:

- Яке серце вам подобається найбільше і чому?
- Ти теж маєш серце? ... Так, у кожного є серце і воно набагато красивіше за цей матеріал.
- Де наше серце?
- Що таке серце?
- Хто живе у наших серцях? Дізнаємось разом.
- Що найдорожче місце/найдорожча частина нас? - Серце.
- Хто живе у твоєму серці? - Мама, тато, Бог, сестра, брат, котик і т.д.

2. Хід діяльності:

Показуємо дітям серце з брудної тканини з коричневими та чорними акварельними плямами.

- Тобі подобається це серце? – Ні.
- Чому ні? – Бо воно брудне.
- Що ми можемо зробити, щоб воно знову стало красивим та червоним? - Ми промиваємо його водою.

Одна дитина має брудне серце на очах у всіх: тепер воно чисте.

Двоє інших дітей із брудними серцями повторюють те саме, щоб підкріпити повідомлення.

- Що ми робимо із серцем, коли воно забруднюється?
- Як може серце забруднитись? – Коли я думаю чи кажу погані речі, коли я дивлюсь погані фільми.
- Все, що ми бачимо і говоримо, входить чи виходить з нашого серця.
- Хто може обмити наші серця? – Господь Ісус Христос. Він має особливу воду з небес та омиває наше внутрішнє серце.
- А звідки Ісус знає, що ми хочемо, щоб Він омив наші серця? – Якщо ми попросимо його у молитві.

3. Завершення та молитва:

Висновок: Що ми дізналися сьогодні?

- Кожна дитина має серце. Іноді воно може забруднитись поганими словами або поганими фільмами, і тоді ми просимо Ісуса обмити його небесною водою.

- Перед сном ми маємо почистити зуби та вимити ноги. Не лягайте спати з брудними руками та ногами!

- А з брудним серцем нам лягати спати чи ні? - Найкраще омивати наші серця, нехай вони будуть чисті щоночі!

- І найкраще щоночі вимовляти ці дві молитви, бо іноді ми не помічаємо, що наші серця брудні.

«Дорогий Господь Ісусе Христе, прийди з небесною водою і очисти моє серце».

«Я – дитина, моє серце чисте, ніхто не повинен жити в ньому, крім одного Бога».

Тепер можна повторити і одночасно вивчити ці дві молитви: 4 рази діти повторюють всі разом; 4 рази – по черзі, індивідуально; один раз – всі дуже повільно і один раз – всі дуже швидко.

Середня група: «Мій янгол-охоронець»

1. Вступ/підготовка:

Розпочинаємо заняття з наступних питань:

- Хто створив ангелів? – Бог.

- Що роблять ангели? - Охороняють людей.

- Хто такі ангели? - Духовні істоти/ Божа армія.

Розповідаємо дітям історію про народження немовляти Ісуса Христа у Віфлеємі, де хлів був повний ангелів, які хором співали від радості, бо для всього людства народився Викупитель/Спаситель – Месія.

2. Хід діяльності:

Розповідаємо дітям біблійний уривок: захист Товії ангелом.

Товія мандрує дорогою, виконуючи доручення батька: «Батьку, я зроблю все, що ти мені наказав». (Книга Товита 5:1)

«А тепер, сину мій, знайди надійну людину, яка піде з тобою, і ми платитимемо їй, доки ти не повернешся; йди й отримаєш срібло». (Книга Товита 5:3)

Товія вийшов шукати того, хто добре знав дорогу, щоби піти з ним до Мідії. Отже, він вийшов і знайшов Рафаїла – ангела, що йшов перед ним, – але він не зрозумів, що то був ангел Божий. (Книга Товита 5:4)

«Дорогі діти, кожної миті нашого життя нас охороняють ангели, вони послані Богом охороняти нас, навіть якщо ми їх не бачимо. Так само і ваші батьки, тільки вони - видимі опікуни для кожного з вас, вони допомагають вам, коли ви цього потребуєте».

3. Завершення та молитва:

Кожній дитині/будь-якій людині Бог дає ангела-охоронця, тим самим проявляючи Свою особливу турботу про нас. Ось чому ми повинні дякувати Йому щодня. Будь ласка, намалюйте ангела на листівці.

Що є в ангела такого, чого немає в людей? - Крила та німб/корона.

Молитва: «Господь, дякую тобі за мого янгола-охоронця, який захищає мене і вдень, і вночі!»

Старша група: «Мої батьки»

1. Вступ/підготовка:

Показуємо дітям різні картинки/фото, де зображені різні християнські сім'ї. Потім ставимо наступні питання:

- Що таке сім'я?
- Із кого складається сім'я?
- Яку релігійну діяльність можуть здійснювати члени сім'ї?
- Які релігійні обряди ви робили разом із членами вашої родини?

2. Хід діяльності:

Підготовка через гру «Знайомство з моєю сім'єю». У гру можна грати різними способами:

а) виготовлення учнями за допомогою вчителя по кілька ляльок (з пластиліну, з паперу) для кожного члена сім'ї;

б) перегляд фотографій, які діти можуть принести з дому;

в) створення дитячого малюнка на тему «Моя сім'я».

Потім діти можуть творчо та оригінально представити кожного члена сім'ї. Назвати всіх та сказати про них щось хороше. Також діти можуть розказати, на кого із членів сім'ї вони найбільше схожі.

3. Завершення та молитва:

Вчитель може прочитати або розповісти дітям історію про зразкову християнську родину.

Гра «Що я роблю у своїй сім'ї?»

Вчитель роздає учням набір жетонів/карток, на яких намальовані різні предмети: розбризкувач, губка для посуду, віник, вішалка, відро для сміття, гра, м'яч, лялька, набір кольорових олівців, окуляри, термометр, пульт дистанційного керування і т.д. Кожна дитина вибирає жетон/картку та показує, як можна використовувати зображений на ній предмет, щоб зробити добру справу у сім'ї.

Наприкінці можемо запитати у дітей наступне:

- Хто навчив вас молитися? За кого ви молитесь?
- Чи ви молитесь за своїх батьків?

Потім вчимо дітей молитви за їхніх рідних:

<https://www.ys.in.ua/index.php/skrita-storinka-1/16-molytvy-virshyky>

<p>Сонячний промінчик Розбудив дитятко. Помолюсь за маму, Помолюсь за татка. Дай їм милий Боже, Сили і здоров'я, Щоб і ми зростали В мирі і любові,</p>	<p>Щоб мої сестрички Й братики хороші Всі були здорові Й на Ісуса схожі, І людей навчали, Як любити Бога – Щоб для всіх відкрилась Небесна дорога!</p>
---	--

Середня група: «Вірний друг»

1. Вступ/підготовка:

Показуємо зображення, на якому двоє дітей граються разом. Просимо дітей сказати, що вони роблять, коли зустрічаються зі своїми друзями: розповідають історії, їдять, подорожують, співають чи моляться разом.

Отже, справжній друг – це надійна людина, яка поруч із вами і в радості, і в біді.

2. Хід діяльності:

Розповідаємо дітям історію про чудесне зцілення розслабленого в Капернаумі. Показуємо їм, наскільки важлива дружба, наводячи як приклад чотирьох чудових друзів, завдяки наполегливості та вірі яких їхній хворий друг був зцілений Спасителем Ісусом Христом.

- А ви маєте друзів?
- Хотіли б ви мати саме таких друзів?
- Ви б допомогли хворому другу?

Спаситель Ісус вибрав 12 друзів, яких назвав Апостолами. Отже, ми теж покликані мати друзів, як каже нам Біблія: «Справжній друг любить у всякий час, а в біді стає як брат» (Приповісті 17:17). Наш найкращий друг – Ісус Христос, на Нього ми повинні покласти всю свою надію.

3. Завершення і молитва:

Просимо дітей розповісти про випадок з їхнього життя, коли їм допоміг друг. Вислухавши їхні розповіді, робимо висновки й розповідаємо кілька прислів'їв про дружбу: «Друг пізнається в біді», «Дерево міцне корінням, а людина — друзями».

Потім можемо провести гру: кожна дитина має уявити та намалювати свого найкращого друга.

Не забудьте подякувати Богові за всіх хороших друзів, які вас оточують.

Молитва: «Господи, Боже мій, благослови всіх моїх друзів! Нехай милість Твоя буде з ними! Амінь!»

Молодша група: «Повага»

1. Вступ/підготовка:

Пропонуємо дітям гру «Так/ні». У цій грі ми описуємо різні ситуації з повсякденного життя, а діти мають відповісти: так чи ні. Тоді ми можемо продовжити розмову, запитуючи:

- Чому добре поважати інших людей?
- Як це нам допоможе?
- Що станеться, якщо ми не дбатимемо про тих, хто нас оточує?

Повага – одна з 10 заповідей, даних Богом Своєму народові: «Шануй батька твого та матір твою, як наказав тобі Господь, Бог твій, щоб прожити багато днів, щоб бути щасливим на землі, що дає тобі Господь, твій Бог» (Повтор. Закону 5:16). Повага – це ставлення серця. Вона – результат любові!

2. Хід діяльності:

Робимо вправу в групах із п'яти (або менше) учнів. Просимо дітей проаналізувати добрий вчинок, що стався в їхньому житті. Потім вступаємо з ними в діалог, запитуючи:

- Яка нам користь від того, що ми будемо робити добро?
- Що ми відчуваємо, коли робимо добро?

Наприкінці розповідаємо їм, що з десяти хворих, яких зцілив Спаситель Ісус Христос, тільки один подякував Йому за зцілення. У житті треба вміти говорити чарівні слова: спасибі, будь ласка, вибач і т. д. Той, хто є шанобливою дитиною і використовує ці слова, показує свою любов і послух Богові.

3. Завершення і молитва:

Починаючи з прислів'я: «Дерево пізнається за плодами, а людина – за її справами», створюємо разом з дітьми паперове дерево, яке наповнюємо гілками, листочками і плодами, а потім - інше паперове дерево, але тільки з гілками. За допомогою цієї вправи говоримо дітям: «Повне дерево подібне до душі шанобливої дитини, що чинить добрі справи, а порожнє дерево подібне до душі нешанобливої дитини, що чинить тільки погані вчинки. Нехай усі ви будете сповнені добрих плодів у своїх душах, як вчить нас Бог. У Біблії Яків каже: «Як тіло без духа мертво, так і віра без діл мертва». (Як. 2:26)

Молитва: «Боже, я хочу подякувати Тобі за всі благословення! Я люблю тебе!»

Старша група: «Я – Боже дитя»

1. Вступ/підготовка

Починаємо з гри «Хто ми?» Вчитель ставить запитання «Хто ми?». Наприкінці підсумовуються тричотири різні варіанти відповідей. Обговорення можна продовжити, використовуючи образ сім'ї.

Діти дарують одне одному квіти і задають питання:

- На кого схожі діти на першій картинці?
- А на кого ти схожий?
- На кого з ваших батьків/інших членів сім'ї ви найбільше схожі?

Починаючи з другого образу, педагог ініціює діалог про схожість людей з Богом, у тому, що вони мислять, відчують, хочуть творити добро, захоплюються красою творіння тощо.

Учитель може запропонувати рольову гру, починаючи з другої картинки, або прочитати текст на задану тему. Дітям пропонується ставити запитання.

2. Хід діяльності:

Учитель розпочинає діалог про послух дітей Богові та своїм батькам, починаючи з біблійної настанови: «Діти, будьте слухняні батькам у Господі, бо це правильно» (Ефес. 6:1). Можна поставити запитання:

- Що означає слухатись когось?
- Що означає слухатись батьків?
- Які наслідки послуху/непослуху?

Гра «Я – слухняна дитина?»

За допомогою гри "Запитання-відповідь" учитель пропонує учням сформулювати твердження про слухняну дитину. Дітям пропонується поставити вдома батькам щонайменше три простих запитання, які використовуються в грі, про різні аспекти того, що означає бути слухняною дитиною. Відповіді дітей можуть бути представлені протягом наступного заняття.

3. Завершення і молитва:

Учитель розповідає учням про любов Божу до людей, про те, що ми називаємо Того, Хто нас створив, Отцем, що це ім'я, дане Богові, фігурує в багатьох молитвах. Учитель читає молитву «Отче наш», яку учні можуть проголошувати перед кожним заняттям.

Кожна дитина – подарунок Бога своїм батькам.

Молитва:

Господи, Господи, Отче небесний,

Ми благаємо Тебе

Просвіти наші думки,

Щоб ми робили добрі справи.

Ти – Господь світу

І Ти – наш Отець,

І все добре

Тільки Ти твориш. Амінь.

Шановні батьки, цей матеріал призначений для вас!

Поданий нижче текст є результатом роботи групи людей, що складається з психологів, педагогів, соціальних працівників, священників, методистів, поліцейських, людей з великим досвідом роботи в громадських організаціях та тих, які безпосередньо працюють з дітьми або дорослими, що отримали травми, спричинені різними видами насильства.

Наша мета – привернути вашу увагу до небезпек, які можуть виникнути в житті вашої дитини.

Незалежно від того, скільки років вашій дитині, знання цих аспектів допоможе вам запобігти травматичному досвіду, який діти можуть отримати в результаті різних видів насильства, найсерйознішим з яких є торгівля людьми.

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ, ЩО...? Небезпека для українців стати жертвою торговців людьми набагато більше зросла внаслідок воєнної агресії з боку росії. З ризиками стикаються не лише жінки та діти, які змушені покидати Україну, але й чоловіки, внутрішньо переміщені особи та постраждали від війни, що залишаються всередині країни.

Довірливі стосунки дитини з батьками закладаються з дитинства. Саме тоді вона дізнається, що батьки люблять її безумовно, і що про будь-яку біду вона повинна розповісти насамперед батькам. Дитині важко самотійно виявити небезпеку в суспільстві. Саме тому **дитину потрібно захищати і допомагати розпізнавати людей з прихованими намірами.** Для цього дитині потрібна сім'я поруч і, перш за все, добре поінформовані батьки.

Заради **безпеки вашої дитини** вам потрібно знати наступне:

- **СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ КРИВДНИКІВ І ТОРГОВЦІВ ЛЮДЬМИ – ЦЕ:**

- **Інтернет** (соціальні мережі, ігри, яким діти та підлітки надають перевагу, тощо);
- **мобільний телефон** (групи в соціальних мережах та месенджерах – Facebook, Instagram, Viber, Telegram тощо);
- **коло друзів** дітей/підлітків;
- родичі або близькі люди;
- шкільний колектив, однокласники дітей/підлітків;
- знайомі.

- **НАЙБІЛЬШ ВРАЗЛИВІ КАТЕГОРІЇ:**

На сьогоднішній день повідомлялося про наступні категорії:

- Діти з неповних сімей (де є батьки-одинаки або матері-одиначки) та діти **без нагляду**;
- Діти, батьки яких працюють за кордоном;
- Діти з надмірно авторитарними батьками, які не мають довірливого спілкування з ними;
- Діти з неблагополучних сімей;
- Діти, які не мають хороших стосунків з батьками (батьки не спілкуються з ними/ батьки, які працюють вдень і вночі та не мають часу для своїх дітей).

ЩО ВИ МОЖЕТЕ ЗРОБИТИ, ЩОБ ЗАХИСТИТИ СВОЮ ДИТИНУ?

Зв'язок з дитиною має бути якомога більш тісний!

Знаходьте час для спільних занять, дружніх дискусій!

Знайте про оточення дитини!

(Однолітки, друзі, люди, з якими вона контактує/спілкується)

Отримайте інформацію!

Розповідайте дитині про небезпеку, яка може на неї чекати!

Спостерігайте за дитиною!

Звертайте увагу на поведінку та настрої дитини. Будь-яка зміна може бути ознакою того, що з нею відбувається щось небажане ...

Заохочуйте дитину говорити з вами про свої проблеми (і не боятись покарання), тому що тільки ви можете допомогти їй!

Зв'яжіться з людьми, які можуть вам допомогти, коли справа доходить до ознак будь-якого виду насильства чи торгівлі людьми!

Довідкова лінія:

Звернутися за практичними порадами можна до:

Національної гарячої лінії з протидії торгівлі людьми та консультування мігрантів 527, що працює за підтримки Міжнародної організації з міграції (МОМ), з 8:00 до 20:00 за номером 527 (безкоштовно з мобільних телефонів) або 0 800 505 501 (безкоштовно зі стаціонарних телефонів).

Особи, які перебувають за кордоном, можуть звернутися до консультантів гарячої лінії за електронною адресою 527.hotline@gmail.com;

Національна дитяча «гаряча лінія»: 0 800 500 225 або 116 111 (для дзвінків з мобільного) та Національна «гаряча» лінії з попередження насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації 0 800 500 335 або 116 123 (для дзвінків з мобільного) ГО «Ла Страда-Україна».

Безкоштовні програми для батьківського контролю

Google Family Link

Google Family Link – це інструмент Google, який допомагає батькам, чії діти проводять занадто багато часу в Інтернеті.

Ця проста та інтуїтивно зрозуміла програма дозволяє встановити основні правила користування телефоном, які допоможуть захистити вашу дитину від будь-яких небезпек, з якими вона може стикатися онлайн.

Як і всі продукти Google, Family Link дуже простий у використанні. Вам просто потрібно завантажити додаток, створити обліковий запис для вас та вашої дитини, а потім підключити обидва телефони.

Завдяки цьому ви зможете керувати додатками, якими користуються ваші діти, годинами, проведеними перед екраном, місцезнаходженням, ви можете встановити обмеження на використання телефону або заблокувати пристрої.

Цікавою особливістю Google Family Link є те, що він пропонує добірку рекомендованих вчителями додатків, які ви можете встановити на свій мобільний телефон віддалено.

Рекомендується батькам, які хочуть знати, що саме роблять їхні діти, коли проводять час у телефонах.

Qustodio

Qustodio – ця програма призначена для батьків, чії діти зловживають мобільними телефонами. Батьки можуть обмежувати час, який виділяється на ігри та різні додатки.

Окрім здатності Qustodio обмежувати використання певних додатків, ця програма пропонує багато інших цікавих можливостей. Наприклад, ви отримуєте щоденний звіт про час, який ваша дитина була онлайн, ви можете заблокувати певні веб-сайти, повідомлення та дзвінки і навіть визначити місцезнаходження дитини завдяки службі геолокації.

Ще однією цікавою особливістю Qustodio є те, що в додатку є кнопка SOS для вашої дитини. Таким чином, вона може покликати на допомогу у будь-який час, незалежно від того, де вона знаходиться.

Family Time

Family Time – це ще одна чудова безкоштовна програма для батьківського контролю. Як і попередні, вона пропонує можливість обмежити час перебування дитини в телефоні, а також блокувати програми, які ви вважаєте некорисними для неї.

Крім того, що Family Time дуже корисний для управління часом вашої дитини, він ще є дійсно корисним додатком, щоб визначити її місцезнаходження.

Додаток має сервіс геолокації в режимі реального часу і дозволяє встановлювати певні обмеження, в яких дитина може використовувати мобільний телефон. Якщо з будь-якої причини ваша дитина виходить за межі фіксованої зони, ви отримуєте про це сповіщення. Крім цього, Family Time - це відмінний застосунок, який може захистити вашу дитину від незнайомих осіб. Окрім кнопки SOS для вашої дитини, він також має можливість отримати доступ до будь-яких підозрілих контактів, завдяки чому ви зможете отримувати сповіщення про будь-які неприйнятні повідомлення, які надходять або надсилаються з мобільного телефону.

My Serene: батьківський контроль

My Serene: батьківський контроль – це безкоштовна програма, призначена для захисту вашої дитини від неприйнятної контенту. Завдяки їй ви можете вирішити, до яких веб-сторінок та програм буде доступ, також тут є функція, яка обмежує використання Інтернету.

My Serene: батьківський контроль був розроблений більше як спосіб захистити вашу дитину, ніж як спосіб контролювати години екранного часу. Ось чому серед основних функцій даного додатка ми знаходимо моніторинг дзвінків, SMS або електронної пошти, а також контролю за геолокацією та можливість блокувати телефон дитини на ніч.

Безсумнівна перевага цього додатка полягає в тому, що він дозволить вам перевіряти повідомлення в WhatsApp, Messenger або Instagram. Фактично, ви можете відстежувати не тільки текстові повідомлення, але й голосові, зображення та відео, які надходять через соціальні мережі.

Securekids

Ця програма пропонує контроль за часом, який дитина проводить у телефоні або планшеті, а також можливість блокувати певні веб-сторінки або навіть вимкнути смартфон вашої дитини. Securekids має широкий спектр можливостей, щоб точно знати, як ваша дитина використовує свій мобільний телефон. Ми знаходимо, наприклад, такі цікаві функції, як: блокування дзвінків з невідомих номерів, встановлення будильника або навіть щоденні звіти про активність вашої дитини на телефоні.

Крім цього, цей додаток включає в себе геолокацію, щоб ви завжди знали, де знаходиться ваша дитина.

У програмі існує кнопка SOS, призначена для наймолодших. Якщо дитина відчуває загрозу чи небезпеку, вона може натиснути на неї і зробити фото, а телефон відправить вам попередження із зображенням дитини та її точного місцезнаходження.

Додаткова інформація про застосунки для батьківського контролю:

<https://uk.vpnmentor.com/blog/кращі-додатки-батьківського-контролю/>

У грі (Пісні для дітей)	https://www.youtube.com/watch?v=oa7THV4fI2w
Пісня «Якщо ти живеш щасливо»	https://www.youtube.com/watch?v=pdpbp7jVKvU
Інтернет-безпека	https://www.youtube.com/watch?v=6il77X1holw
Емоції та почуття - для розуміння дітей	https://www.youtube.com/watch?v=i22lCEXJ6K4
Фільм "Думками навиворіт"	https://www.youtube.com/watch?v=kbIIBm-SY8M
Анімаційний фільм: "Зачарований"	https://www.youtube.com/watch?v=W_B2UZ_ZoxU
Анімаційний фільм «Пайпер найкращий Оскар»	https://www.youtube.com/watch?v=3A-2NRHWqFQ
"Моє тіло належить мені"	https://poklik.media/pro-stosunky/moie-tilo-pravyla-seksualnoi-bezpeky-dlia-ditei/

Про кібербулінг для підлітків (освітній серіал)	https://www.unicef.org/ukraine/about-cyberbullying-for-teenagers
Методичний посібник «Формування навичок безпечної поведінки дітей»: частина 2 «Я вмю себе захистити» (для роботи з дітьми підліткового віку).	https://childfund.org.ua/publikatsii/metodichni-posibnik-formuvannia-navichok-bezpechnoi-povedinki-ditei-chastina-2-ia-vmiu-sebe-zakhistiti
Відео «Історія Юльки» та «Історія Матеуша»	https://www.youtube.com/watch?v=o87bouFkrvU https://www.youtube.com/watch?v=NfU9hbrLjTM&t=1s
Матеріали кампанії «Уважні батьки».	https://childfund.org.ua/diialnist/kampaniia-uvazhni-batky
Інформаційно-методичний посібник «Сексуальне насильство над дітьми: причини, наслідки, профілактика»	https://childfund.org.ua/publikatsii/seksualne-nasilstvo-nad-ditmi-prichini-naslidki-profilaktika
Відеолекція «Сексуальне насильство над дітьми: форми та ознаки»	https://www.youtube.com/watch?v=g1xVCWI6xQI&t=1s
Методичний посібник «Навчіть дитину захищатися»	https://childfund.org.ua/publikatsii/metodichni-posibnik-navchit-ditinu-zakhischatisia
Мультфільм «Розкажи дорослому, якому довіряєш»	https://www.youtube.com/watch?v=lcdsF-5uGl0&t=1s
Відеоролик «Почни говорити» для дітей та дорослих щодо попередження сексуальних домагань у спорті	https://vimeo.com/477933967 ;
Актуальні матеріали щодо психологічної підтримки та захисту дітей від сексуального насильства в інтернеті	https://mon.gov.ua/ua/news/aktualni-materiali-shodo-psihologichnoyi-pidtrimki-ta-zahistu-ditej-vid-seksualnogo-nasilstva-v-interneti

- брошура для батьків «Навчіть дитину правила «Тут мене не торкайся»

https://childfund.org.ua/Uploads/Files/campaing_materials/broshura_Kiko_for_parents.pdf;

- Методичний посібник «Формування навичок безпечної поведінки дітей»: частина 1

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/pozashkilna/bezpeka/1.pdf>

та частина 2: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pozashkilna/bezpeka/2.pdf>

РЕКОМЕНДОВАНІ КОНТАКТИ для отримання допомоги

- Урядова гаряча лінія з протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей:

1547 (24/7, безкоштовно, анонімно и конфіденційно)

+38 044 284 19 15 (для дзвінків з-за кордону згідно тарифів вашого оператора)

1547.ukc.gov.ua

- Національна гаряча лінія з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації (Ла Страда Україна):

116 123 (безкоштовно з мобільного), 0 800 500 335 (безкоштовно з мобільного або стаціонарного),

для дітей та молоді 0 800 500 225 (зі стаціонарного) hotline@la-strada.org.ua

la-strada.org.ua

Telegram CHL116111 Instagram childhotline_ua Facebook childhotline.ukraine

На Національних гарячих лініях Громадської правозахисної організації «Ла Страда-Україна» можна отримати психологічну, правову, інформаційну допомогу, а також супровід постраждалих від сексуального насильства

- Національна безкоштовна «гаряча лінія» з протидії торгівлі людьми та консультування мігрантів, у тому числі щодо безпечного виїзду за кордон (Міжнародна організація з міграції (МОМ)):

527 (безкоштовно з мобільного) або 0 800 505 501 (безкоштовно зі стаціонарного), щодня з 8:00 до 20:00

527.org.ua

- Додаткова інформація щодо ризиків торгівлі людьми від ОБСЄ

@WORK_SAFE_UA

Допомога онлайн – експертна інформація:

Facebook: www.facebook.com/work.safe.ua/

Instagram: www.instagram.com/work_safe_ua/

Telegram chat-bot «ЗАЛИШАЙСЯ В БЕЗПЕЦІ»

@stay_in_safe_ua

1. Національна «гаряча лінія» для дітей та молоді: 0 800 500 225 або 116 111 (безкоштовно зі стаціонарного та мобільного телефонів, анонімно), Messenger

@childhotline.ukraine, Instagram @childhotline_ua, Telegram @CHL116111.

2. Національна «гаряча лінія» з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації: 0 800 500 335 або 116 123 з мобільних або стаціонарних телефонів цілодобово (безкоштовно, анонімно, конфіденційно).

3. Поліція: 102.

4. Центр надання безоплатної правової допомоги: 0 800 213 103.

5. Анонімний онлайн-щоденник «Тільки нікому не кажи» дає можливість написати листа тому, з ким складно поділитися своїми переживаннями в реальному житті про булінг у школі, нерозділене кохання чи непорозуміння з батьками (<https://secrets.1plus1.ua/>).

6. Перша національна лінія довіри для попередження суїциду: 73 33.

7. Екстрена психологічна допомога при Кризовому Центрі медико-психологічної допомоги: (068) 770 37 70, (099) 632 18 18, (093) 609 30 03.
8. «Лінія допомоги»: (067) 975 76 76, (066) 975 76 76, (093) 975 76 76.
9. Національна урядова «гаряча лінія» для постраждалих від домашнього насильства – 1547.
10. «Гаряча лінія» Уповноваженого Президента України з прав дитини: (044) 255 76 75.
11. Освітній омбудсмен України: (095) 143 87 26 (ez@eo.gov.ua, <https://eo.gov.ua/>).
12. «Гаряча лінія» психологічної допомоги та протидії насильству: <https://www.unicef.org/ukraine/stories/hot-lines>
13. Анонімні консультації на сайтах teensLIVE (від фахівців клінік, дружніх до молоді), supportME (від фахівців).
14. Уповноважений Президента України з прав дитини (044) 255 76 75.
15. Національна гаряча лінія з протидії торгівлі людьми та консультування мігрантів: 0-800-505-501 (безкоштовно зі стаціонарних телефонів), 527 (безкоштовно з номерів мобільних операторів України пн. – пт. з 10:00 до 21:00, сб. з 10:00 до 18:00).
16. Гаряча лінія Міністерства закордонних справ України для громадян України, які опинилися в надзвичайних ситуаціях за кордоном: (044) 238 16 57
17. Департамент боротьби зі злочинами, що пов'язані з торгівлею людьми Національної поліції України: (044) 374 37 85 (пн. - сб. з 09:00 до 18:00).
18. Гаряча лінія емоційної підтримки Міжнародної організації з міграції: 0 800 211 444.
19. Гаряча лінія з профілактики суїцидів (<https://lifelineukraine.com/>).
20. Гаряча лінія професійної підтримки «Стоп паніка» безкоштовний багатоканальний номер: 0800 50 18 92.
21. Платформа «Розкажи мені» (<https://tellme.com.ua/>).
22. Канал психологічної підтримки «ПОРУЧ» для підлітків та молоді (https://t.me/poruch_me
23. В рамках роботи платформи Співдія та Співдія хаб функціонує напрям безкоштовної психологічної підтримки онлайн і офлайн (<https://airtable.com/shrfgyZ1ko5UYxR9r>).
24. За підтримки Національної психологічної асоціації психологи волонтери створили центр психологічної підтримки «Як ти?» (безкоштовно, у будь-який час доби) (<https://bit.ly/3QLUdwO>).
25. Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ) відкрив гарячу лінію, за якою можна звернутися за підтримкою: 0-800-300-155 (дзвінки безкоштовні).
26. Телеграм-канал «підтримай дитину» створено з турботою про батьків і дітей <https://t.me/s/pidtrumaidutuny>).
27. Онлайн-платформа «Аврора»: консультування постраждалих від насильства, зокрема сексуального, доступу до якісної дистанційної допомоги у будь-якому куточку України та за кордоном, достатньо лише заповнити заявку на сайті «Розірви коло» у розділі «Психотерапевтична допомога» (<https://rozirvykolo.org/mental-support/>).
28. Безкоштовна психологічна підтримка для кожного, хто відчуває у цьому потребу: Укредність (<https://ukr-ednist.com.ua/>).
29. Група психологічної підтримки «Разом» (<https://razom.live/>).

ПОДЯКА

Дякуємо всім, хто підтримав нас у розробці цього посібника практичними порадами, моральною підтримкою та молитвою.

Насамперед ми вдячні робочій групі «Ковчег Благословення» (Sibiu A.B.S.), а також співробітникам Сибіуської єпархії. Деякі з учасників представляють різні фонди допомоги, що спеціалізуються в галузі, яка розглядається в цьому посібнику, і залежать від пожертвувань для здійснення своєї роботи. Спеціалізація цих фондів зосереджена на допомозі людям, які постраждали від насильства і торгівлі людьми, а також на запобіганні цим явищам. Наша робоча група впродовж усього часу своєї діяльності отримувала фінансову підтримку від фондів «Хліб для світу» (“Brot für die Welt”) та «Надія для Східної Європи» (“Hoffnung für Osteuropa”), яким ми також хотіли б висловити свою подяку. Ми вдячні їм, а також усім, хто приєднався до нас із порадами/пропозиціями або іншим внеском.

Ми особливо вдячні нашому Господу Ісусу Христу, Який вів нас через Святого Духа на всіх етапах розвитку проєкту і з чією допомогою підтримувалася гармонійна робоча атмосфера та вирішувалися різні проблеми.

Дякуємо співавторам цього посібника, зокрема наступним категоріям учасників: вчителям, вихователям, викладачам, поліцейським, соціальним працівникам, психологам, церковним служителям, шкільним інспекторам, членам Окружного центру освітніх ресурсів і допомоги (Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională - CJRAE, Румунія), членам Національного агентства з питань протидії торгівлі людьми (Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane – ANITP, Румунія), представникам єпископату та різних громадських організацій, які брали участь у проєкті, наступний текст: «зокрема громадській організації «Fundatia Șinca» (м.Орадя, Румунія)».

Також висловлюємо вдячність педагогічному колективу Черкаської приватної загальноосвітньої школи I-III ступенів «Софія» (Україна, м.Черкаси) за допомогу у перекладі даного посібника українською мовою.

Проектна група

Дошкільний рівень: Делія Стойческу

Початковий рівень: Лаура Переян, Флавій Іліоні-Лога, Елла Міхай

Рівень середньої школи: Симона Кимпеан, Анамарія Кодрун, Мірча Бікан, Еріка Клемм, Тетяна Шинка, Емануела Маскаш

Рівень старшої школи: Симона Кимпеан, Лауренціу Дінке, Анамарія Кодрун, Емануела Маскаш

Батьки: Дойна Соломон

Психологічний аспект: Мугур Фреціле, Симона Кімпеан, Емануела Маскаш, Еріка Клемм

Духовний аспект: Еріка Клемм, Єлена Нікореску, Лонут Котой, Раду Кімпеан, Аннеліз Хельтманн

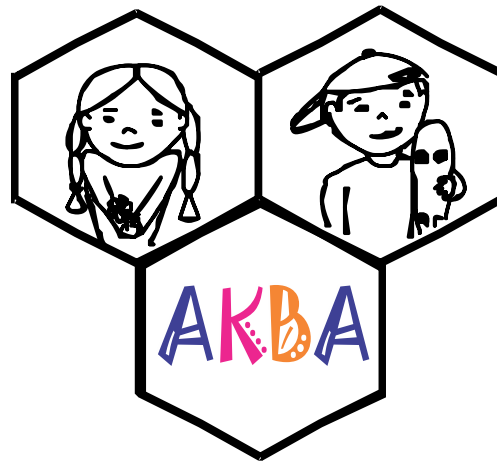
Небезпека в онлайн просторі: Лаурентіу Дінке, Ема Маскаш, Симона Кімпеан, Еріка Клемм, Джордж-Маріус Шинка

Управління стресом: Євген Соломон, Маркус Швіттер, Теодора Бобеш

Координатори: Еріка Клемм, Лаура Переян, Тетяна Шинка, Юлія Островська

Макет: Діана Захареску, Кармен Стате, Джордж-Маріус Шинка

Коректура тексту: Іоана Крецу, Моніка Стінге, Тетяна Шинка, Олександра Погоній, Юлія Островська, Наталія Євтушенко

АКВА ВІТА (жива вода) -
очищає нас усередині та зовні,
ЗВІЛЬНЯЄ нас,
зцілює та виводить ТОКСИНИ,
настільки звична та
ДОРОГОЦІННА

